

Bratislavský KURIÉR®

denné aktuality na www.bakurier.sk

Rozpočty zrejme utrpia

Znávrhu mestského rozpočtu na roky 2021 až 2023 vyplýva, že hlavné mesto plánuje v roku 2021 hospodáriť so sumou 431,9 milióna eur. Otázkou je, ako sa so svojimi rozpočtami na nadchádzajúce obdobie, vplyvom koronakrízy, vysporiadajú jednotlivé mestské časti. **Väčšina MČ už totiž vie, že sa do žiadnych veľkých projektov nebudú môcť hnúť a rozpočty preto nastavujú skôr iba udržiavacie.**

„Rozpočet na rok 2021 je v prípravnej fáze, kým nebude jeho návrh zverejnený, nebudeme sa k nemu vyjadrovať,“ dostali sme nič nehovoriacu spätnú väzbu z Petržalky, no hovorcovia ostatných mestských častí Bratislavy boli otvorenejší. Vďaka tomu môžu mať Bratislavčania celkom reálnu predstavu o tom, aký rozvoj od vedenia svojej mestskej časti budú môcť v roku 2021 očakávať, a či vôbec nejaký bude.

V Devínskej mínus o 10 – 12 %

Samozrejme, dnes si nik netrúfne svojim obyvateľom tvrdiť, že v budúcom roku sa bude vo veľkom budovať to, či ono, ako sa sľubovalo pred voľbami. Niektoré mestské časti pocítili vplyv pandémie už v roku 2020, a tak sa snažia do maximálnej možnej miery pripraviť na rok nadchádzajúci, ktorý môže byť v otázke financovania miest a mestských častí ešte náročnejší.

(pokračovanie na str. 13)

(foto Staré Mesto)

Od výstavby metra nás delilo iba "pár minút"

"Najmä po roku 1994, kedy sme získali financie na rozvoj (nie spotrebu) vydaním medzinárodných dlhopisov, pracovali najlepšie odborníci vtedajšieho Dopravoprojektu s budúciimi francúzskymi dodávateľmi niektorých technológií na projekte kompletných trás – z Dúbravky do Ružinov, z Petržalky do Rače. O tomto náročnom projekte a jeho detailoch sme veľa publikovali. Bol dopracovaný do detailov všetkých trás, staníc, financovania.

Na čom plány stroskotali? V roku 1998, niekoľko minút pred definitívnym

podpisom, si to rozmyslela časť našich splnomocnenov poverených mestským zastupiteľstvom. Tento stav sa už „nenapravil“ ako som predpokladal, a v rokoch potom (okolo 2000) zámer nerealizovať tento náročný projekt, definitívne odhlavovalo zastupiteľstvo. Akékoľvek rozumné argumenty utíchli. Rešpektujúc hlas zástupcov občanov som sa zmieril so zánikom „tejto priority.“

(pokračovanie rozhovoru s niekdajším primátorom P. Kresánkom si prečítajte na str. 14)

Vianoce v Bratislave nabrali lokálny charakter

Pre niekoho našťastie, pre iných nešťastie. Tohtoročné Vianoce v „meste“ budú rozhodne iné ako si ich pamätáme z posledných rokov. Budú viac lokálne. Napokon Advent aj vianočné sviatky sa tak môžu ešte viac podobáť tým, ktoré prežívali naši rodičia, viac v kruhu rodiny, bez predvianočných zhonov v nákupných centrách, či presunov stovky kilometrov. Oslovili sme preto viaceré mestské časti, ako sa s touto situáciou vysporiadali a ako alternatívne sprostredkujú vianočnú atmosféru v súlade s pandemickými

opatreniami. Tu je niekoľko tipov, ktorými si decembrové dni viete spríjemniť neďaleko od vášho príbytku spolu s rodinou či susedmi.

Petržalské Vianoce budú pre všetkých

Napriek tomu, že Petržalčania tento rok nemajú možnosť navštíviť tradičné vianočné trhy na Námestí Republiky, mestská časť pripravila pre obyvateľov menšie vianočné podujatia. Na svoje si prídu rôzne vekové kategórie.

(pokračovanie na str. 4)

Klimaticky smerujeme na Balkán

Súčasná klíma v Bratislave zodpovedá v niektorých rokoch klíme, ktorú mali v priebehu 50. rokov v severnom Taliansku. Najkritickejšie sú mestské časti Ružinov a Staré Mesto, ale bude horšie. V druhej polovici tohto storočia nás čaká klíma podobná južnému Balkánu.

Pred niekoľkými rokmi sa mnohí ešte vedcom smiali a zľahčovali, že prehánajú. Dnes už na vlastnej koži cítime zmenu, či už pri početných horúcich letných dňoch, pri intenzívnych zrážkach alebo častejších a silnejších víchriciach. Všetky spomenuté javy aj v Bratislave spôsobili nemalé problémy.

Nejde však len o škody na majetku. Podľa odborníkov sa v tejto súvislosti budú častejšie objavovať aj zdravotné komplikácie a to hlavne u najzraniteľnejších skupín obyvateľstva a teda tých, čo nemajú možnosť uniknúť pre záplavou horúčav.

Zasiachnutí budú najviac starí ľudia, deti, ľudia s nízkym príjmom, či ľudia s postihnutím. Pre mestá a obce sa tak už niekoľko rokov naskytá otázka: Ako sa na tieto zmeny pripraviť? Dá sa na ne pripraviť? Koľko to bude stáť? A o koľko viac za ne zaplatíme pokiaľ opatrenia neprídu rýchlo a razantne?

Snehu je o polovicu menej

Starší obyvatelia Bratislavy si určite pamätajú na obdobie medzi vianočnými sviatkami a novým rokom, kedy sa množstvo rodín s deťmi vybralo na jazerá na Železnej studničke korčuľovať či do okolitých lesov sánkovať. Dnes to vyzerá tak, že atmosféra bielych Vianoc sa bude musieť prekresľovať. Počet dní so snehovou prikrývkou sa výrazne zredukuje.

(pokračovanie na str. 3)

Alexander Rozin jr.: „Máme know-how na to, aby sme NKKC manažovali efektívne.“

Vo februári 2020 vláda schválila vybudovanie národného kultúrneho a kongresového centra (NKKC), pričom štátna dotácia na tento projekt predstavuje 60 milió-

nov eur. V hre sú traja uchádzači – Nové Lido, Istropolis a Incheba. A tak sme sa rozhodli postupne vypovedať zástupcov všetkých troch spoločností a zistiť, čo chcú práve oni svojim

projektom Slovákom ponúknuť. Ako prvý nám rozhovor poskytol **Alexander Rozin jr., člen predstavenstva a výkonný riaditeľ Incheba, a.s.**

Aká je vaša vízia posunu Incheby vpred, respektíve, čím by sa po novom mala tá „nová“ Incheba odlíšiť od tej „starej“ – súčasnej? Vďaka nášmu projektu by pravá strana Dunaja

v Bratislave mohla získať úplne novú tvár. Našou ambíciou je do Bratislavy priniesť novú dominantu s unikátnou architektúrou, ktorá zahŕňa špičkové multifunkčné centrum a kvalitný verejný priestor

s množstvom zelene, umenia a marínou. Chceme, aby časť areálu bola neustále prístupná obyvateľom a návštevníkom Bratislavy na šport, relax a zábavu.

(pokračovanie na str. 11)

Udialo sa v meste

Súd dal mestu za pravdu

Rozhodnutie súdu podporilo odmietavý postoj mesta k zámeru developera vybudovať na mestskom pozemku bytový dom, a to na základe sporného stavebného povolenia. Obyvatelky a obyvatelia MČ Vrakuňa opakovane poukazovali na pripravovaný objekt RosenHAUS, ktorý mal vyrásť v tesnej blízkosti ich domovov. Developer MarinDevelopment Vrakuňa, s.r.o. musí zastaviť akékoľvek ďalšie aktivity súvisiace s pokračovaním vo výstavbe na mestskom pozemku. Podľa rozhodnutia súdu ho má zároveň vrátiť do pôvodného stavu, teda je povinný aj odstrániť a vypratáť všetky veci, ktoré umiestnil na nehnuteľnosti.

Bratislava vyhodnotila vrecový zber

Vrecový spôsob zberu od domu k domu sa realizoval v rámci prvej etapy od augusta 2020 v siedmich mestských častiach: Podunajské Biskupice, Vrakuňa, Staré Mesto, Devín, Devínska Nová Ves, Petržalka a Vajnory. Až 76,8 % z opýtaných domácností informovalo, že systém je pohodlnejší ako zberné hniezda a 85,4 % je presvedčených, že ľudia takto triedia lepšie. Na základe vyhodnotenia tento spôsob zberu bude zavedený od februára 2021 v ďalších troch mestských častiach: v Rači, Novom Meste a Ružinove a od septembra 2021 v ostatných mestských častiach Bratislavy.

BVS vyzýva lízingové spoločnosti

Bratislavská vodárenská spoločnosť mení systém zabezpečenia svojho vozového parku. V minulosti boli osobné a úžitkové vozidlá pre BVS zabezpečované prostredníctvom dcérskej spoločnosti Infra Services netransparentne a neefektívne. Nové vedenie spoločnosti BVS sa rozhodlo vyhlásiť transparentné verejné obstarávanie na dodávku služby operatívneho leasingu vozidiel, ktoré bude štandardne zverejnené vo Vestníku verejného obstarávania. BVS zároveň vyzýva lízingové spoločnosti, aby sa zapojili do súťaže. BVS nepreferuje žiadny typ automobilu, ale súťažá funkčné kategórie vozidiel podľa svojej potreby.

Mesto vysadilo 665 vzrastlých stromov

Hlavné mesto pokračuje v tohtoročnej výsadbe, v mestských častiach vysadilo počas jesene 665 vzrastlých stromov a 2250 krov, v Horském parku pribudlo 10 000 sadeníc. V Rači tak pribudlo 140 vzrastlých stromov, v Podunajských Biskupiciach 124, v Starom Meste a Novom Meste zhodne po 55, v Karlovej Vsi 32, vo Vrakuňi osem a v mestských častiach Petržalka a Čunovo 208. Hlavné mesto vo výsadbe pokračuje aj naďalej, počas jesene by na mnohých miestach malo pribudnúť ďalších približne 1125 stromov 4078 kríkov, do konca roka sa chce slovenská metropola dostať na stav 1869 stromov, 5336 kríkov vysadených od roku 2019.

Pribudli koše na staré zubné kefky

Miestny úrad v bratislavskej Petržalke pokračuje v projekte Spoločne EKO a v motivácii svojich zamestnancov k ekologickejšiemu zmýšľaniu. Okrem iného pribudli najnovšie aj koše na staré, respektíve použité zubné kefky. Zubné kefky vo väčšine prípadov končia na skládkach, kde sa rozkladajú stovky rokov, alebo v spaľovniach. Kefky sa skladajú z viacerých druhov plastu, ktoré nikto neoddeluje, a tým pádom sa nerecyklujú. Súkromná spoločnosť vytvorila sieť zberných miest a kefky zhodnocuje tak, aby ako iný materiál slúžili ďalej. Z jej kefiiek sa vyrábajú smetné koše na triedenie odpadu, ktoré zadarmo distribuujú do škôl po celom Slovensku.

Nové Mesto spustilo reguláciu parkovania

Mestská časť Bratislava-Nové Mesto spustila regulované parkovanie v zóne Tehelné pole. Ide o pilotný projekt, ktorý od 1. decembra 2020 prináša jasné pravidlá a poriadok v parkovaní do jednej z najvyťaženejších lokalít v Novom Meste - v blízkosti štadiónov a ich širšom okolí. Pilotný projekt je ohraničený Trnavskou cestou, Bajkalskou ulicou a ulicami Krížna, Legionárska, Račianska a Kukučínova. V utorok 1. decembra zároveň začala registrácia rezidentov s trvalým pobytom, ktorých nové pravidlá pri parkovaní zvýhodnia. Prvé auto vyjde majiteľa na 39 eur, druhé na 150 eur a tretie na 500 eur.

Neodhrnuté cesty a chodníky nahláste

Na neodhrnuté či neprejazdné komunikácie v Bratislave môže verejnosť upozorniť magistrát aj prostredníctvom "horúcej" linky na čísle +421 259 356 777 alebo mailom zima@bratislava.sk. Uviedla to bratislavská samospráva na webe odhrnieme.to, ktorý informuje o zimnej údržbe v hlavnom meste. Horúca linka bude fungovať vždy pri mimoriadne nepriaznivých poveternostných podmienkach ako sneh či ľad, spravidla medzi 07.00 a 19.00 h. Operátori linky budú podnety evidovať, prioritizovať a operatívne posilať na vybavenie na mestský dispečing alebo na dispečing mestských častí, v závislosti od správcu komunikácie.

Ľudí bez domova na ulici pribúda

Upozorňuje na to bratislavská nezisková organizácia Depaul Slovensko. Poukazuje pritom na svoje štatistiky, podľa ktorých v období medzi rokmi 2018 až 2020 došlo k nárastu priemerného počtu ľudí, ktorí využívali jej služby o 5,5 percenta. Zároveň tak narástol i počet nocľahov o 6,1 percenta. Od začiatku pandémie nového koronavírusu poskytla neziskovka až o 2312 nocľahov viac ako v rokoch 2019 a 2018. Ich počet môže pre koronakrízu ešte narásť. V bratislavských zariadeniach Depaul nájde denne prístrešie viac ako 300 ľudí. Za 15 rokov sa organizácia rozrástla a popri nocľahárni otvorila Útulok sv. Vincenta, Útulok sv. Lujzy, Ošetrovňu a denné centrum sv. Alžbety.

Viacere zastávky MHD premenujú

Viacere zastávky mestskej hromadnej dopravy (MHD) v Bratislave dostanú od 13. decembra nové pomenovanie. Upozorňuje na to Dopravný podnik Bratislava (DPB). Zastávky by mali dostať také pomenovania, aby mohli zostať natrvalo, dostať majú aj presnejšie názvy. Napríklad prestupný uzol SAV – Námestie Franza Liszta dostane jednotný názov Pod stanicou. Podobne prestupný uzol Námestie SNP – Kamenné námestie dostane jednotný názov Centrum. Napríklad zastávka Lafranconi sa zmení na Lanfranconi, čo je pôvodný neskomolený názov.

Šesť škôl by chcelo otvoriť

V Bratislavskom kraji prejavilo záujem otvoriť opäť svoje brány ešte v decembri predbežne šesť stredných škôl v pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja (BSK). Otvorené by mohli byť v priebehu tohto týždňa, respektíve od budúceho pondelka (14. 12.). Kraj im podá pomocnú ruku v súvislosti s ochrannými pomôckami, dezinfekciou či testami. Do ostatných škôl by mali žiaci nastúpiť až po vianočných prázdninách. Od pondelka (7. 12.) je možné obnoviť školské vyučovanie a prevádzku v školách, druhý stupeň základných škôl a stredné školy, ak sa tak rozhodne ich zriaďovateľ.

Nový Istropolis ráta s prestavbou

Na bratislavskom Trnavskom mýte plánuje developer Immacap vybudovať projekt Nový Istropolis. Počíta v ňom s kultúro-spoločenským centrom, dvoma obytnými budovami, troma administratívnymi budovami a kongresovým hotelom. Z toho jedna stavba má mať výšku 116 metrov. Predpokladaný termín začiatku výstavby je plánovaný v roku 2022. Prvá fáza výstavby by mohla byť skončená v roku 2025. O rok neskôr sa predpokladá aj ukončenie druhej fázy výstavby. Investor odhaduje celkové náklady na úrovni asi 200 miliónov eur.

Ružinov plánuje ďalšie zóny

Bratislavský Ružinov plánuje na jar budúceho roka spustiť ďalšie rezidentské parkovacie zóny. Mestská časť chce nimi urobiť poriadok v parkovaní podobne, ako je to v prípade pilotnej rezidentskej zóny 500 bytov, najstaršieho ružinovského sídliska. Regulované by tak bolo územie od hraníc mestskej časti so Starým Mestom až po Bajkalskú ulicu. Mestská časť v súčasnosti pripravuje projekty organizácie dopravy k regulovanému parkovaniu v lokalitách Nivy a Starý Ružinov. Zároveň sú realizované dopravné prieskumy v lokalitách Štrkovec, Ostredky, Trávniky a Pošeň.

Máte zaujímavú tému? Staňte sa našimi ďalšími očami v teréne. Vaše námety posielajte na: redakcia@bakurier.sk

Mesačník Bratislavský kuriér vydáva Staromešťan, s.r.o. (Sedlárska č. 8, 811 01 Bratislava, IČO: 36842834)

Šéfredaktor: Peter Kimijan, sefredaktor@bakurier.sk, Redakcia: Jana Pohanková, Veronika Trojanová. E-mail: redakcia@bakurier.sk.

Inzercia: inzercia@bakurier.sk. Grafika: Rastislav Biznár, r.biznar@gmail.com. Tlač zabezpečuje CROMWELL a.s. Registrované MK SR: EV3820/09, ISSN 1338 - 1830.

Distribúcia: vlastné stojany a na frekventovaných miestach Bratislava - 74 lokalít. Vychádza v náklade 60 000 kusov. Najbližšie číslo vychádza 13. 1. 2020

Zamyslenie...

Vianočné posolstvo má viacero podôb

Vždy to bolo tak. Jednotliví ľudia i celé spoločenstvá si vždy uvedomovali potrebu prerušiť beh udalostí a povinností každodenného života slávením sviatkov. Sviatky sú prestávkou v každodennosti, rozdeľujú čas na niečo, čo bolo predtým a čo bude potom. Predovšetkým sú však prvkom, ktorý spája a dáva zmysel jednotlivým obdobiam nášho života, umožňujú uvedomiť si hlbšie súvislosti, lebo s pravidelnosťou nám dávajú možnosť posilniť vzájomné vzťahy a obnoviť v sebe hodnoty, ktoré sú pevnými bodmi v plynutí času.

Prežívať sviatky, pripomínať si, ako sme ich slávili, pripravovať sa na slávenie sviatkov, to sú skutočnosti, ktoré ovplyvňujú život každého z nás a aj našich spoločenstiev a vytvárajú medzníky v našich osobných životných príbehoch. Každý z nás si nesieme vo svojom vnútri spomienky na sviatočné dni z minulosti a zároveň máme v sebe vždy znova aj túžby a očakávania, ako by sme si želali najbližšie sviatky prežiť.

Môže sa však stať, že obsah a posolstvo niektorého sviatku je zatlačené do úzadia alebo prestane byť zreteľným a zostanú nám len vonkajšie prejavy a zvyky, ktorých význam už dobre nepoznáme a hrozí, že stratia pre nás zmysel. Vývoj v spoločnosti, prejavy kultúry i vlastné životné rozhodnutia môžu veľmi zásadne ovplyvniť náš spôsob prežívania sviatkov, to, čomu počas sviatkov venujeme čas, čo robíme, čo si pripomínáme.

Slávenie sviatkov má dva rozmery, akoby dve strany jednej cennej medaily. Na jednej strane si pripomíname a hlbšie uvedomujeme vlastné jestvovanie, základné hodnoty a posvätné skutočnosti, o ktoré sa náš život opiera a z ktorých pramení. Na druhej strane potrebujeme, aby sme počas sviatočných dní spomalili tempo našej činnosti, aby sme si odpočinuli, aby sme sa zabavili.

V týchto dňoch sa do nášho osobného rozmyšľania, do úvah v rodinách ale aj v celej spoločnosti dostáva téma slávania vianočných sviatkov. Sú to dni, ktoré máme radi, milujú ich deti, sú nenahraditeľné pre dospelých. V pamäti každého z nás je uložené čosi krásne, tešili by sme sa, ak by sme to mohli znova zažiť, chceme sa o to pokúsiť aj tento rok pre seba i pre našich blízkych. Je zrejmé, že tohoročné Vianoce budú poznačené obmedzeniami v spoločenských kontaktoch a tým ešte viac dajú priestor nášmu osobnému príspevku k sláveniu.

Možno ste už aj premýšľali nad tým, ako si cez vianočné sviatky odpočiniete, ako vám prospeje, že vystúpite z každodenného stresu, plánovali, s kým sa stretnete, ako si spríjemníte tieto dni. Ale zároveň vieme, že by sme neurobili dobre, keby sme využili iba jeden rozmer sviatočných dní. Druhým rozmerom je uvedomenie si hlbších súvislostí nášho života a najhlbších hodnôt.

Vianočné sviatky nás vo svojom najhlbšom zmysle pozývajú, aby sme si uvedomili tajomstvo dôstojnosti nášho života a jeho zmyslu. Prinášajú posolstvo o narodení Ježiša Krista. Ježišovo narodenie nám podľa tradície sprítomňuje jednoduché zobrazenie, ktoré poznáme pod menom betlehem. Názov zobrazenia sa odvádza od mesta Betlehem v blízkosti Jeruzalema, kde sa Ježiš narodil. Naše betlehemy zobrazujú dieťa, matku a adoptívneho otca, spoznávame Ježiša, matku Máriu a Jozefa. Dieťa je položené do jasiel. Dar nového života je položený na miesto jednoduchosti a chudoby. Je to život, nezávislý na ľudskej moci a bohatstve.

Vianoce oblečené do zobrazenia betlehema nás pozývajú, aby sme sa odvážili urobiť krok k ešte hlbšiemu posolstvu. Ježišovo narodenie vytvára medzník v dejinách ľudstva na obdobie pred jeho narodením a na obdobie po jeho narodení. Také smelé chápanie má svoj dôvod v tom, že Ježišovo narodenie prináša nové chápanie ľudského jestvovania na zemi a našej dôstojnosti. Ježiš bol nielen synom ľudskej matky, synom človeka, ale je aj Božím synom. Jeho narodenie znamená, že Boh nechcel zostať uzavretý vo svojej večnosti, ale prišiel medzi ľudí. Náš pozemský život prijal Boží syn. A to dáva nášmu životu nový rozmer, novú hodnotu. Je to posolstvo o Božej láske k ľuďom a o zmysle ľudského života.

Vo vzájomnej prajnosti si želáme, aby sme si aj cez tohoročné vianočné sviatky odpočinuli, aby sme vzájomne potešili a obohatili. Zo srdca vám želim, aby sme si aj len cez jednoduché pozorovanie betlehema uvedomili hlboký zmysel nášho ľudského jestvovania, lebo posvätné posolstvo Vianoc spieva o narodení Ježiša Božieho Syna.

J. E. Mons. ICDr. Stanislav Zvolenský, PhD.
bratislavský arcibiskup metropolita

Klimaticky smerujeme na Balkán

(Dokončenie zo str. 1)

Čo nám prinesú jednotlivé ročné obdobia v budúcnosti?

Horúce letá, dlhšie periódysucha s občasnými výdatnými zrážkami vystrieda krátka jeseň. Tá prejde do viac daždivej ako bielej zimy s polovičným počtom dní so snehovou pokrývkou oproti situácii pred približne 15 rokov. Podľa Jozefa Pecha, klimatológa zo SHMÚ sa už dnes dá povedať, že súčasná klíma v Bratislave zodpovedá v niektorých rokoch klíme, ktorú mali v priebehu 50. rokov v severnom Taliansku. „Zatiaľ čo do začiatku 90. rokov minulého storočia sa v oblasti Bratislavy zvyšovala priemerná ročná alebo sezónna teplota vzduchu medzi jednotlivými desaťročiami väčšinou o 0,3 až 0,4 °C za dekádu, po roku 1990 sa teplota začína zvyšovať o takmer 1 °C za dekádu. Ide o mimoriadne rýchlu zmenu, ktorá už prináša veľmi odlišný charakter klímy, na ktorý nie sme zatiaľ pripravení a adaptovaní,“ spresňuje Pecho.

Ani prognózy neveštia nič dobré. V priebehu druhej polovice tohto storočia sa podľa Pecha ročný priemer teploty Bratislavy dostane na 14–16 °C, čo je 4 až 6 °C nad priemer 20. storočia. Budú to už klimatické podmienky stredného až južného Balkánu, s odpovedajúcim nárastom celoplošného sucha.

Bratislava zmapovala klímou najohrozenejšie miesta

Mnohí Bratislavčania potvrdia, ako neznesiteľný je pohyb v uliciach, na námestiach, parkoviskách a iných plochách, kde chý-

ba zeleň alebo vodný prvok, pri ktorých by sa dalo schlaďiť. Rovnako máme v čerstvej pamäti ako intenzívny dážď v Bratislave zaplavil cesty a chodníky na niektorých uliciach v mestskej časti Rača.

Aby sme sa s podobnými javmi stretávali čo najmenej je potrebné realizovať premyslené a dobre nastavené opatrenia. Mesto Bratislava v tejto súvislosti vydalo pred pár rokmi stratégiu na zmiernenie dopadov zmeny klímy. Koncom tohto roka zas zverejnilo publikáciu, ktorá identifikuje miesta, kde hrozia konkrétne riziká spojené s dôsledkami zmeny klímy.

Rovnako sa snaží porovnávať situáciu v jednotlivých mestských častiach. „Aby sme lepšie vedeli plánovať adaptačné opatrenia v meste, je potrebné vedieť, kde sú územia, na ktorých sa nachádzajú skupiny obyvateľov najviac vystavené extrémnym teplotám alebo intenzívnym zrážkam, či iným prírodným živlom,“ uvádza Hlavná architektka mesta Bratislava Ingrid Konrad.

Najkritickejšie sú Ružinov a Staré Mesto

Atlas zraniteľnosti, na ktorom sa podieľal široký okruh odborníkov z rôznych oblastí, poukazuje na najväčšie ohrozenie dvoch mestských častí a to Ružinov a Staré mesto. „Dalo sa celkom očakávať, že najviac citlivé a zraniteľné, či už na letné horúčavy alebo privalové dažde, budú centrálné časti intravilánu Bratislavy, teda hlavne sa jedná o mestskú časť Staré Mesto a Ružinov, niekedy aj Petržalka, Dúbravka a Karlova Ves. V prípade, že sa Bratislava nezačne

dôslednejšie pripravovať na prichádzajúcu zmenu, ktorá bude 2 až 3-krát rýchlejšia ako oteplenie, ktoré sme pozorovali doposiaľ, citlivosť a zraniteľnosť pravdepodobne veľmi rýchlo vzrastie aj v iných častiach hlavného mesta, a teda veľká časť obyvateľstva môže byť vystavená stále častejším rozmarom počasia,“ doplnil klimatológ Pecho.

Riziková Devínska Nová Ves

Podľa Atlasu zraniteľnosti bude do budúcnosti nutné s opatrnosťou zvažovať zastavanie Devínskej Novej Vsi. Jednak z hľadiska dopadu horúchav a sekundárneho tepla, ktorého zdrojom sú automobilové závody, ale aj z hľadiska úrovne podzemnej vody vzhľadom na vlnitý terén s mnohými terénnymi depresiami, kde sa bude hromadiť zrážková voda. To môže mať nepriaznivý dopad najmä vtedy, ak bude toto územie, kde je v súčasnosti orná pôda, zastavané.

Zmenám klímy lepšie odolávajú časti s vidieckym charakterom

Lepšie sú na tom mestské časti ako Devín, Karlova Ves a to z pohľadu zraniteľnosti a aj Rusovce, Jarovce, Záhorská Bystrica, z pohľadu rizika. Je to preto, že ide o mestské časti, ktoré majú skôr vidiecky charakter a podiel zraniteľnej populácie je menší k celkovému počtu obyvateľov.

V centrálnej časti sú riešením „cool islands“ a veľa zelene ...

Jana Pohanková
foto TASR

celý článok nájdete
na bakurier.sk

Vianoce v Bratislave nabrali lokálny charakter

(Dokončenie zo str. 1)

Koledy a vianočná pošta pre seniorov

Seniorom spríjemnia advent krátke vystúpenia detí z umeleckých škôl alebo detských folklórnych súborov v exteriéri pred zariadeniami sociálnych služieb. Do 18.12. sa Petržalčania môžu zapojiť aj do vianočnej pošty. Vianočný vinš, pohľadnice či priania môžu obyvatelia vložiť do pripravených schránok na jednej z 10 pobočiek miestnej knižnice. Priania sa následne vyzdvihnú a odovzdajú seniorom do domovov sociálnych služieb v Petržalke.

Vianočné stromčeky vinšov a prianí pre všetkých

Novinkou sú vianočné stromčeky vinšov a prianí pred DK Lúky, DK Zrkadlový háj a CC Centrum, na ktoré si budú môcť obyvatelia od 5.12. zavesiť vianočnú ozdobu a pridať svoje prianie.

Kapustnica pre ľudí bez domova

Na štedrý deň si budú môcť ľudia bez domova vyzdvihnúť vianočnú kapustnicu v Betleheme sv. Matky Terezy na Rovniankovej ulici.

Staré Mesto otvorilo adventné korzo s 13 zastávkami

Namiesto tradičných vianočných trhov umožnilo Staré Mesto na Hviezdoslavovom námestí ambulantný predaj. Pristavené sú food tracky, ktoré sú vianočne vyzdobené a vysvietené, takže dotvárajú vianočnú atmosféru. Food trucky tu budú umiestnené do konca roka.

Na Rázusovom námestí spríjemňuje atmosféru vyzdobený Propeller, ktorý bol dočasne sprístupnený s možnosťou kúpiť si take-away.

Adventné korzo je ďalšia akcia, ktorá je výsledkom hľadania možností, ako si užiť Vianoce v meste v období pandémie. Skoncipované je ako trinásť adventných zastávok počas predvianočného korzovania mestom s možnosťou ochutnávok špecialít alebo nákupu v zapojených prevádzkach a obchodoch. Cieľom je okrem vianočnej atmosféry podpora koronakrízou reálne ohrozené prevádzky.

Vrakuňa pozýva na „mini“ vianočné trhy

Po celej Vrakuňi sú rozmiestnené „mini vianočné trhy“, malé lokálne dvoj stánkové státa, kde si ľudia môžu užiť kúsok Vianočnej atmosféry a pochutnať si na rôznych vianočných špecialitách od miestnych obchodníkov.

Račiansky advent u vinárov

V Rači otvorili svoje prevádzky račianski vinári v rámci akcie Adventné víkendy. Zhrnúť sa u nich môžete pohárom vareného vína. Podporiť

môžete aj miestnych výrobcov kúpou lokálnych výrobkov. Ušetrené peniaze za zrušené podujatia sa mestská časť rozhodla investovať do kvalitnejšieho a bohatšieho vianočného osvetlenia.

Susedský advent v 6 mestských častiach

Susedský advent je kultúrno-spoločenský projekt šiestich mestských častí - **Dúbravka, Devínska Nová Ves, Devín, Karlová Ves, Lamač a Záhorská Bystrica.**

Zdvihne sa opona, ožije divadielko na doskách, ktoré znamenajú svet, predstavia sa kultúrne projekty mestských častí, zaznie hudba, literárne dielo v podobe autorských čítaní.

Jednotlivé mestské časti predstavia svoje „domáce“ projekty, kultúru i tradície a prostredníctvom online priestoru či príspevkov v televízii sa o ne podelia s okolitými „susedmi“ a ostatnými Bratislavčanmi. Téma „susedia spoločne počas adventu“ prináša zblíženie. Výsledkom bude vzácne spojenie a stretnutie – Susedský advent. Natáčanie jednotlivých kultúrnych vystúpení sa už začalo a prebieha počas novembra v Dome kultúry Dúbravka prostredníctvom Dúbravskej televízie.

Podunajské Biskupice

majú veľké srdce

Novinkou v Podunajských Biskupiciach je Vianočná schránka na nádvorí miestneho úradu, do ktorej môžu deti vložiť svoj list želaní pre Ježiška a odfotiť sa s vianočným pozadím a dekoráciami. Občerstviť a nakúpiť vianočné dekorácie sa nezapomnite zastaviť na **Biskupickej terase.**

Samospráva myslela aj na tých, ktorí našu pomoc potrebujú najviac. Na dvoch miestach **osadili veľké srdcia** na zber plastových vrchnáčikov pre chorého chlapca.

Ružinov podáva pomocnú ruku stánkarom a jarmokárom

Mestská časť Bratislava Ružinov a CULTUS Ružinov sa rozhodli podať pomocnú ruku. Ponúkajú priestor za symbolickú sumu jarmokárom a stánkarom, aby tak mohli predávať svoje vlastnoručne vyrobené výrobky alebo občerstvenie.

Ružinovský vianočný jarmok

nájdete pred Domom kultúry v Ružinove a to od 4.12. do 20.12.2020. Návštevníci budú môcť podporiť predajcov kúpou vianočných výrobkov a pochúťok počas pracovných dní od 16.00 do 21.00 a cez víkend od 10.00 do 21.00

(jp)

Prešporské Vianoce, aké si ani nevieme predstaviť

Mäso zo somára a ježkov by sme dnes asi ťažko niekde našli

Obyvateľstvo bolo v Prešporku veľmi rôznorodé - maďarské, nemecké a slovenské. A rovnako aj sociálne vrstvy boli rôznorodé. Šľachta využívala predvianočné obdobie na strečovanie, zúčastňovala sa koncertov rodinného typu v mestských palácoch a tie pokračovali až do Fašiangov, kedy boli nahradené plesmi a bálmi. Tí chudobnejší, ktorí žili na dedinách, v dnešných mestských častiach Bratislavy, sa počas Adventu venovali rôznym zvyklostiam.

Všetci však mali jedno spoločné. Adventné obdobie využili ako duchovnú prípravu na sviatky a častokrát na vysporiadanie vzťahov - na zmierenie. S predvianočným obdobím sa tiež spájala mágia lásky či vymetanie zla a svárov. Atmosféru prešporského Adventu a Vianoc sa vám pokúsime sprostredkovať spolu s etnologickou Katarínou Nádaskou.

Prešporské roráty, miesto, kde si ľudia prichádzali usporiadať naštrbené vzťahy

V minulosti sa Vianoce chápali čisto ako kresťanský sviatok. Až do vzniku Prvej republiky tu bolo oficiálne náboženstvo rímsko-katolícke. Aj keď na území Bratislavy bolo veľa protestantov z radov Evanjelikov, aj Židov. Židia síce neslávili Vianoce, ale dokázali sa prispôbiť a všetci súžili v pokoji.

Tradične sa v meste slúžili omše, ktoré sa konali veľmi skoro ráno, volali sa roráty. Boli to omše k oslave panne Márii. Slávili sa o 4 ho-

dine rannej. „Slávili sa len pár dní, a preto boli také výnimočné. Napriek tomu, že sa slúžili tak skoro ráno, chodili tam všetky vekové a sociálne vrstvy. Chodili s lampášmi, zababušení od malých detí až po starých ľudí. Táto duchovná príprava mala aj veľmi praktické vyústenie. K štedrej večeri si mohli sadnúť len takí ľudia, ktorí sa dokážu uzmierniť. A tak každý vedel, že má príležitosť si po omši pohovoriť, odpustiť si a zmieriť sa,“ vysvetľuje Nádaská.

Mágia lásky aj vymetanie zla namiesto predvianočného zhonu

Zvyk, ktorý sa nevykonával v Bratislave, ale práve v jednotlivých mestských častiach, vtedy vidieckych sídlach, bolo **takzvané pučkovanie** na sviatok Barbory. „Keď boli dievčatá slobodné, vzali vetvičku z čerešne, alebo ovocného stromu, dali ju do vázičky a sledovalo sa či pri izbovej teplote zakvitne. Keď zakvitla, tak sa slobodné dievča vydá,“ spomína Nádaská.

O magické zvyky neboli ochudobnení ani chlapci. Na **Luciu**, sviatok, ktorý poznáme už z predkresťanského obdobia, chodili slobodní mládenci prezlečení ako Lucky. „Mladí muži sa zamaskovali takým spôsobom, že tvár si ponorili do vody a potom do múky. Na hlave a na tele mali plachty. Obyčajne boli traja až piati, ale nesmeli nič hovoriť, aby sa nedali dešifrovať po hlase. V ruke mali husacie krídlo a išli od domu k domu a kývnutím hlavy sa pýtali,

či ich pozvú ďalej. Husacím krídlom imaginárne smetie zametali smerom von,“ vysvetľuje etnologička. Tento zvyk mal z domu vymiesť všetko zlo, sváry a zabezpečiť, aby sa ľuďom dobre

čím obdarovať koledníkov a vinšovníkov. Vinšovať sa chodilo v súčasných mestských častiach, ale aj v Bratislave. Nikdy nemohla prísť vinšovať prvá žena, musel to byť muž. Čím

RECEPT

Z mestského archívu sa k nám dostala táto originálna prešporská kapustnica. Varila sa začiatkom 17. storočia. Konzumovala sa počas prvého sviatku vianočného.

4l vody, 1 kg kvasenej kapusty, 1/2 kila bravčových pľúc, 1/2 kila bravčovej pečene, 1kg krkovičky, 1kg údenej klobásy, čierne a nové korenie, cesnak, lyžička štiplavej papriky a pár lístkov vavrínu

Do hrnca sa dá variť kapusta a krkovička a neskôr sa pridávajú pľúčka, pečeň, klobáska a cesnak. Všetko sa to varí do mäčka. Potom sa hrniec odtiahol z priameho ohňa a asi pol hodinku sa všetko dovárало. Niektoré rodiny ešte pred dovarením pridávali mäsové guľky z mletého mäsa a vajička. Obalili ich v strúhanke a v korení. To bol bonus niektorých meštianskych rodín v Bratislave. Polievka sa servírovala vždy v úhladných porcelánových miskách. Konzumovala sa s chlebom.

bývalo. Niekedy mládenci, pod zámienkou, že sú Lucky, sledovali aj iné „ciele“. Mohli prezrieť domácnosti, kde bývali dievčatá na vydaj, popozerať ako majú upratané, ako majú zariadené domy. Neskôr túto tradíciu prebrali dospievajúce dievčatá.

Na „bajgloch“ zo 16. storočia si pochutnávali dodnes

V samotný štedrý deň, už skoro ráno, piekli ženy vianočné pečivo, aby mali

mladší, tým lepšie. Ten inšoval zdravie hojnosť a podobne a v čom bola symbolika, že odovzdával mladost' svižnosť, zdravie a krásu.

Za zmienku určite stojí pečivo, ktoré v Bratislave doteraz poznáme ako tzv. bajgle (od nemeckého Beugel – oblúk). „V 16. storočí sa podľa archívu Mesta Bratislava aj cechovej knihy prvý krát objavil cukrár, ktorý piekol pečivo v tvare malej podkovičky, ktoré sa nazývali bajgle. Získal spl-

nomocnenie od cechu, že od Vianoc do Turíc mohol piecť toto pečivo,“ popisuje Nádaská. Podkovička sa objavuje v Bratislave dodnes a stala sa neodmysliteľnou pochúťkou bratislavského štedrovečerného stola. Boli plnené makom alebo orechmi. Piekli sa aj bábovky, vianočky, a robili sa prešporské bonbóny.

Ryba z Dunaja, základ vianočného hodovania

Pred samotným jedením sa stôl vysväcoval svätenou vodou. Robieval to zväčša otec. Ten predniesol aj úvodnú modlitbu. V samotnej Bratislave sa obyčajne jedli tri vianočné polievky, všetky boli pôstne, keďže katolíci držali pôst. Pripravovala sa polievka rybacia, vianočná kapustnica, šošovicová štedrovečernica. Potom to bola ryba. Z rieky Dunaj sa lovilo viacero druhov rýb, a tak sa na štedrovečernom stole objavovali štika, zubáč, pstruh, či sumec. Nesmeli chýbať ani pupáky z vianočkového cesta s makom alebo orechmi. Na slávnostný stôl taktiež patrili oplátky, cesnak, med a jablčko, ktoré sa krájalo. Pre dospelých pohár dobrého vína a pre deti mušt, čím sa večera zakončila. Chlieb si meštania radi kupovali od miestnych pekárov. V prímestských obciach sa piekol chlieb v domácnostiach pred sviatkami. Zajedal sa ku každej z polievok.

Vo sviatočnom jedálničku sa objavovalo aj mäso zo somára či koňa

Tak ako vo väčších mes-

tách všade na svete aj v Bratislave žili ľudia chudobní aj bohatí. Zloženie jedálničky preto samozrejme odzrkadľovalo, kde sa v sociálnej hierarchii človek nachádzal. K tomuto obdobiu sa viažu pokrmy, ktoré by sme na bratislavských stoloch už len ťažko hľadali. Napríklad v 18. storočí sa podľa Nádaskovej jedlo ešte aj mäso zo somárov, keďže vlastnili veľa somárov ako ťažných zvierat. Dokonca aj konské mäso bolo pre ľudí veľmi chutné a diétne. Aj z takého mäsa sa potom vianočné špeciality robili. Chudobnejší ľudia siahli aj po mäse z ježkov a krtkov, slimákov. Išlo o veľmi chudobných ľudí a žobrákov.

Prvé zdokladované betlehemské hry sú z Prievozu

Na vidieku chodili po štedrej večeri koledníci, prípadne sa hrali sa betlehemské hry. Tie boli mimoriadne obľúbené aj v Bratislave. „Ako prvé sú zdokladované betlehemské hry v Prievoze v 16. storočí. Ide o rôzne biblické výjavy, ktoré nacvičovali žiaci. V prípade dobrého počasia sa hrali pred kostolom,“ hovorí o sviatočných aktivitách obyvateľov súčasnej Bratislavy Katarína Nádaská.

Zároveň ľudia radi chodili po chrámoch pozeráť betlehem. Najkrajší betlehem pochádzal zo 17. storočia a bol v kostole sv. Štefana. Aj takto trávil sviatočné obdobie rodiny s detičkami.

Stranu pripravila
Jana Pohanková

Ako vyzerajú Vianoce u račianskych vinárov?

Zaujímalo nás, ako vyzerajú Vianoce u tradičných račianskych vinárov a čo by naším čitateľom odporučili k štedrovečernej hostine. Porožďovali sme sa s pani **Lubicou Lednárovou**.

Osem druhov pečiva
Posledný týždeň zvykne piecť pre svoju rodinu vianočné oblátky a trubičky. Pred Štedrým dňom prídu na rad tradičné račianske makovníky a orechovníky. K raňajkám počas celých sviatkov patrí vianočka. Hovorí jej holý koláč.

Kapustnica a šošovica

Na štedrý deň už od rána

u Lednárovcov rozvoníva kapustnica a šošovicová polievka. „Kapustnicu varím z kyslej kapusty, pridám hríby, sušené slivky korenie a bobkový list. Nesmie chýbať ani biele víno. Na koniec pridám sladkú smotanu a do mierne vriacej polievky púšťam celé rozbité vajcia tak 10 ks. Mäso nedávam. Je to pôstna vianoč-

ná kapustnica,“ rozpráva pani Lúbia o pripravách na štedrý večer.

Jeden tanier navyše

Po príchode detí, ženy prestrú stôl, pod obrus nezabudnú papierový peniaz, koláčiky, chlieb, oblátky, ovocie. Prestierajú o jeden tanier navyše. Pre počestného počestného a ako spomienku na predkov.

Víno. Téma pri stole, v pivnici i vo vinici

Chlapi sa odoberú do pivnice vybrať víno. Na prípitok odporúčajú veltlín zelený a Müller Thurgau. Potom už len zarobí „šmyklavý“ zemiakový šalát, obalí kapra v trojobale.

K obedu zvyknú pripraviť pomazánku zo sardínií s chlebom. Pôst sa musí dodržiavať

Modlitba a vinš pred vinárov

Rodina večeria o šiestej. Súčasťou večere je modlitba, najstarší člen povie vinš.

Vinšujem Vám tieto vianočné sviatky, Krista Pána narodenie, čo si od Pána Boha žiadate zdravie, šťastie, lásku, božské požehnanie, hojnosť úrody vo vinohrade, dobré víno v pivnici a po smrti kráľovstvo nebeské. Toto prajeme všetkým pracovitým vinohradníkom a vinárom.

Vianočné recepty s nádychom troch kultúr

Na niektoré tradície bratislavských starousadlíkov majú vďaka tesnej blízkosti susedného **Rakúska** a **Maďarska**, vplyv práve tieto dva štáty. A to najmä čo sa jedál týka. Navyše, región formovali aj **Chorváti**, ktorých vplyv pociťujeme v mestských častiach ako sú Devínska Nová Ves, Lamač, Čunovo, Rusovce a Jarovce. Preto nás zaujímalo, na akých sviatočných jedlách s vplyvom týchto troch kultúr, si pochutnávajú Bratislavčania počas vianočných sviatkov.

Chorvátsky vplyv

Makovník a orechovník alias pejgl

Bežne ich poznáme ako makový a orechový závin, no v ľudovej chorvátčine sa tento koláč nazýva PEJGL. „Pre Jarovčanov je to typický sviatočný koláč, ktorý sa pečie tak na hody, ako aj a najmä na Vianoce,“ prezradila nám rodená Jarovčanka Petra, v ktorej rodine naprieč generáciami putuje jediný overený recept na obľúbený pejgl:

Suroviny na cesto:

75 dkg polohrubej múky
25 dkg hladkej múky špeciál
25 dkg kryštálového cukru
240 ml oleja
5 dkg droždia
1 vanilínový cukor
citrónová kôra
3 žĺtky
cca ½ litra mlieka
štipka soli

Suroviny na plnku:

20 dkg mletých orechov / maku
12 dkg cukru
trocha mlieka
rum

Postup:

Do vlažného mlieka dáme lyžičku cukru, nadrobíme doň droždie a kvások necháme vzišť. V múke si urobíme malú jamku, do ktorej vlejeme vykysnutý kvások. Kvások zmiešame s trochou múky a necháme ho opäť trochu vzišť. V menšom hrnci si zohrejme mlieko tak, aby bolo vlažné. Pridáme vanilínový cukor, citrónovú kôru, žĺtky. Postupne pridávame do múky s kváskom a vymiesime polotuhé jemné cesto a pomaly pridávame olej. Vypracované cesto necháme cca 45 minút vykysnúť. Z vykysnutého cesta urobíme štyri štrúdle, ktoré plníme orechmi / makom. Pečieme vo vyhratej rúre na 180 stupňov 30 – 40 minút. Plnku vyrobíme tak, že do mlieka pridáme cukor, necháme zovrieť a odstavíme. Pridáme mleté orechy / mak a rum. Toto množstvo surovín vystačí na spomínané štyri štrúdle.

Maďarský vplyv

Netradičná rybacia polievka

„Keďže naša rodina má pôvod z Maďarska, tak pre nás doma sú Vianoce a štedrá večera spojená s poctivou rybacou polievkou. Žiadna kapustnica, ako u väčšiny Bratislavčanov,“ priblížil Andrej z Rusoviec.

Suroviny:

60 dkg vykostených filetov z kapra
1 cibuľa
10 dkg údenej slaniny
paprika
paradajky
šampiňóny
rybí vývar
červená paprika
soľ
čierne korenie
smotana

Postup:

Najskôr na slaninke a cibuli urobíme lečo z pár kusov paprik, paradajok a húb. Podleujeme trochou rybieho vývaru a vložíme doň filety z kapra. Necháme prejsť varom a zahustíme smotanou. Celkovo varíme cca pol až trištvrte hodiny. Podľa gusta dochutíme čiernym korením a paprikou. Podávame s maslovými haluškami.

Rakúsky vplyv

koláč Kardinál

„Viem, že Kardinálove rezy alebo tiež koláč Kardinál, má pôvod v Rakúsku a u nás doma nesmie chýbať na žiadnom sviatočnom stole. Či už ide o oslavy, hodové slávnosti, Veľkú noc alebo Vianoce. Recept mám ešte od babky,“ dozvedeli sme sa od Čunovčanky Lucie.

Suroviny na cesto:

7 žĺtok
1 celé vajce
50 g polohrubej múky
50 g práškoveho cukru
1 čl prášku do pečiva

Sneh:

7 bielok
180 g práškoveho cukru
štipka soli

Ovocná vrstva:

200 g mrazených malín
2 pl hnedého cukru
4 pl vody
1 čl škrobu

Plnka:

400 ml smotany na šľahanie

Postup:

Pomaly vymiešame bielky so štipkou soli a keď už máme penu, pomaly za stáleho miešania prisypávame cukor. Vymiešame tuhý sneh. Následne si zvlášť vymiešame žĺtky a vajce s cukrom do peny, a potom už len zľahka primiešame múku s práškom do pečiva. Väčší plech si vystelieme papierom na pečenie a nanášame striedavo sneh a piškótové cesto do pásov vedľa seba. Dáme piecť na 180°C cca 20 minút. Zatiaľ si pripravíme malinovú šťavu. Mrazené maliny a hnedý cukor v hrnci privedieme do varu. Vo vode rozpustíme škrob a prilejeme k malinám, varíme do zhutnutia. Necháme vychladnúť. Vymiešame si šľahačku bez pridania cukru. Po upečení cesto dáme dole z plechu, necháme vychladnúť a rozrežeme na polovicu. Na jednu časť natrieme maliny a ozdobíme kúskami malín. Následne šľahačku nanesieme na koláč, posypeme nakrájanými čerstvými jahodami a na vrch položíme druhé cesto. Dozdobíme šľahačkou, jahodami a čerstvými malinami.

Gizka Oňová si bez "kežmarských klobás" nevie Vianoce ani predstaviť

Takých umelcov, ako je **Gizka**, nemáme veľa. Večnú optimistku, ktorá miluje tanec, spev a doslova aj klobásy. Tie sú totiž neodmysliteľnou súčasťou štedrej večere v rodine Oňových. A tak sme chceli vedieť, ako k tejto nezvyčajnej vianočnej tradícii prišlo.

Ako sa máte?

Musím povedať, že relatívne dobre. Aj v penzijnom veku, o ktorom sa hovorí, že je tou najohrozenejšou skupinou; ja to tak ale necítim. Nie som človek, čo sa poddá. Určite, že mám aj ja slabé chvíľky, ale vtedy ma Boh našťastie obdarí pozitívnymi myšlienkami.

Čo vás drží v psychickej rovnováhe?

Ako iných ľudí, občas aj mňa napadajú rôzne pochmúrne myšlienky. Napríklad, že príde čas, keď sa budem potrebovať o niekoho oprieť. Totiž, dnes som v mojej rodine ja tou oporou, či už pre manžela, deti alebo vnúčatá. U nás platí, že keď je babka v pohode, všetci sú v pohode.

Pri takýchto myšlienkach si vždy zaspomínam na skutočne ťažký život mojich rodičov a starých rodičov, ktorí prežili dve vojny - veľmi živo si pamätám, ako to opisovali. Po porovnaní našich životov mi vyjde, že stále to nie je až také zlé. Teraz v čase korony je veľmi žiadúce, aby ju ľudia zvládli hlavne psychicky.

Predsa len, máte po sedemdesiatke a vyzeráte fantasticky, vždy ste dobre naladená, plná energie. Za tým asi bude aj niečo viac, ako len vedomosť, že si žijeme lepšie než ľudia v minulosti...

Ono je to tak, že ak nás niečo trápi, odpoveď na to, čo by sme mali robiť, treba hľadať najmä vo vlastnom vnútri.

Sama to robím a často; aj sviečku si zapálím na pomoc. Dotvára to upokojujúcu

Je veľký omyl, že joga je o náboženstve. Nie, joga je životný štýl.

Takže pri fyzickej sile vás drží cvičenie jogy?

Áno. Chodila som na jogu roky, aj keď nehovorím, že som v tom vyššom leveli. Nejaký čas som ju však nepraktizovala - hlavne vtedy, keď som sa cítila dobre, nemala som žiadne zdravotné problémy. Bola som plná energie, doslova som "lietala", a k o b y som mala krídla. T e r a z m á m e pristihnúť

atmosféru, trochu to človeka spomalí. Odporúčala by som aj cvičenie jogy.

krídla všetci a v tomto prípade je joga ozaj dobrým riešením. Treba si nájsť

chvíľku pre seba a vo svojom vnútri prebrať, čo by nám najviac pomohlo. Mne to veľmi pomáha.

Máme čas sviatočný, a tak, aké tradície sú zaužívané v rodine Oňových počas Vianoc?

U nás sa nič nemení. Veľký, krásne ozdobený vianočný stromček, plný saloniakov, aj keď ich nikto neje. (smiech) Salonky jednoducho musia na stromčeku visieť, pretože môj manžel z toho nepopustí. Ja ich potom po sviatkoch rozdám. Koledy hrajú celý december, hlavne naše obľúbené od Karla Gotta. Vopred napečiem medovníky, kokosové kocky. Potom makový koláč, orechový koláč a vianočku. A keď nám z vianočky zostane a medzi sviatkami trochu obschne, spravím z nej jablkový nákyp. A čo papáme na Vianoce? Prvé prídu na stôl polievky - šošovicová, aj kapustnica. Nasleduje tradičný vianočný kapor. Ako prílohu jeme obyčajný slovenský cibuľový a majonézový šalát a tiež opekané zemiaky. No a na záver to najdôležitejšie -

šie - "kežmarské klobásy" - neúdené zapekačky. Meno dostali podľa manželovho rodiska Kežmarku, kde si Vianoce bez nich ani nevedeli predstaviť.

Ale to je veľmi zvláštne. Ako k tejto tradícii prišlo?

Pre môjho muža nebolo rybacie mäso žiadnou špecialitou, keďže ho mal v detstve veľmi často na stole. Všetci muži v rodine boli totiž nadšení rybári. Po svadbe ma poprosil, aby som mu na Vianoce opiekla ich tradičné klobásky. Mne nezostalo nič iné, len si od jeho mamy, mojej svokry, vypýtať recept na ich prípravu a odvtedy sú "kežmarské klobásy" aj súčasťou nášho štedrovečerného stola. No musím povedať, že si ich obľúbila celá rodina vrátane detí a vnúčat. Je to taký praktický príklad miešania regionálnych kultúr.

Veronika Trojanová,
(foto archív GO)

celý článok nájdete na bakurier.sk

Dva sviatočné recepty Gizky Oňovej:

Kežmarské klobásy (neúdené zapekačky)

Potrebuje:

- 1 kg pliecka
- 20 g soli
- 20 g mletej červenej papriky
- 1/2 KL mletého čierneho korenia
- 1/2 KL rasce
- 4 strúčiky cesnaku
- 1/2 dl vody
- bravčové črevá

Postup:

Mäso pomelieme na mäsovom mlynčeku nahrubo. Pridáme všetky prísady aj s pretlačeným cesnakom a dobre premiešame. Klobásovinu prikryjeme a necháme odstáť v chladničke do druhého dňa. Očistené a opláchnuté črevá naplníme mletým mäsom. Na vymastenom plechu pečieme v rúre pri 180°C asi 45 min za občasného podlievania.

Dobrá rada:

Ak nemáte možnosť pripraviť klobásky podľa môjho receptu, zjednodušte prípravu a kúpte hotové mleté mäso; dochuťte ho, mokrými rukami vytvarujte klobásky (bez čreva) a opečte ich.

Sviatočná vianočka

Potrebuje:

- 250 ml mlieka
- 1 kocku droždia
- 400 g polohrubej múky
- 100 g hladkej múky
- 80 g krupicového cukru
- 1 vaječný žltok
- 100 g rozpusteného masla
- štipku soli
- strúhanú citrónovú kôru
- 1 vajíčko na potretie mandľových lupienok alebo orechy na ozdobu

Príprava:

Do vlažného mlieka pridáme dve lyžice cukru. Pridáme droždie a necháme vziať kvások.

Do múky pridáme ostatné prísady a kvások; vypracované cesto necháme vykysnúť.

Z hotového cesta zapletieme vianočku, potrieme rozšľahaným vajcom a ozdobíme mandľovými lupienkami.

Poznámka:

Toto cesto sa hodí aj na škoricové osie hniezda

"Zisťujeme, že predvianočný stres v nákupných centrách nie je nutnosťou."

Máme za sebou ťažký rok. Bez rozdielu veku, pohlavia, kde alebo s kým žijeme. Dokonca aj exotické ostrovy v Tichom oceáne, ktoré nemajú pozitívne prípady, prežívajú ťažké obdobie, nakoľko turizmus a obchod s rybolovom sa taktiež významne zastavil. Každý svetadiel, každá krajina, každé mesto, každá firma, každá rodina až po jednotlivca sa stretáva s novými a nepoznanými životnými "skúškami".

Ak upustíme od evolúcie ľudstva, ktorú zrejme iba ťažko ovplyvníme, sme to v prvom rade my, každý jeden z nás, aby sme sa dokázali s touto situáciou vyrovnáť a pochopiť ju. Pre niekoho je to jednoduchšie, pre iných ťažký balvan, s ktorým si nevedia rady. Samota, rozchody, stres, úzkosť, neistota, to sú asi najčastejšie skloňované bolesti.

Idú však Vianoce, sviatky pokoja, radostného prežívania v kruhu najbližších. Budú v tomto roku iné? Dokážeme aspoň na pár dní odložiť na bok, čím sme si museli prejsť, ako nás to zasiahlo a čo nás čaká v ďalšom roku? Odpovede sme skúsili nájsť v rozhovore s terapeutkou **Ninou Menkynovou**.

Nina, bola si dlhé roky úspešná manažérka v oblasti konzultingu, potom v istej etape tvojho života sa začalo všetko akoby rúcať a život sa ti od základu zmenil. Nepripomína ti trochu dnešná doba, že je tých zmien akosi veľa a často?

Rada by som na úvod zadefinovala, ako ja vnímam zmenu. Som presvedčená, že zmeny sú nevyhnutnou a v zásade pozitívnou etapou v našich životoch. Zmeny totiž nesú v sebe život, aj keď sa nám v určitých momentoch často zdá, že nevidíme svetlo na konci tunela. Zmena samotná totiž ide v podobe krivky, kedy vnímame pevný bod na vrchole, potom prudké klesanie nadol až na dno pomyslenej jamy. Až následne krivka začí-

na stúpať a my sme znova schopní vnímať svet naokolo. Platí to rovnako na osobnej aj spoločenskej úrovni, ten pád nadol sa nedá oklamať, ani obísť.

Súčasná doba ľahká určite nie je. Zmeny a s tým spojený strach sa totiž netýkajú len nášho zdravia, či ekonomickej situácie. Neistota, obavy a zmätok vstúpil najmä do ľudských vzťahov a to aj do tých najbližších. Museli sme sa vedome vzdať objatí, stretávania sa. Nevidíme si dobre do tváří, oveľa menej prejavujeme emócie. Často nerozumieme reakciám ľudí okolo nás. Zmeny sa stali našou každodennou súčasťou. To, čo platilo včera, neplatí dnes. Strach ovláda naše reakcie, strácame pocit bezpečia či pevnej pôdy pod nohami. Nechcem však byť príliš patetická. Táto doba nás zároveň nesmierne veľa učí. Prestávame lipnúť na veciach, bez ktorých sme si nevedeli predstaviť fungovať. Vážime si chvíle, ktoré máme. Dokážeme v nich byť viac a naplno. Premýšľame nad pomocou iným. Objavujeme prírodu, objavujeme svoju vlastnú krajinu. Často nám buď prílišný stres a napätie, alebo naopak prázdno okolo nás, umožňuje objavovať aj naše vlastné nepoznané časti.

Ako sme naznačili v úvode, blížia sa Vianoce. Dá sa vôbec na ne tešiť v tejto situácii? Možno sa mnohé rodiny ani nebudú môcť stretnúť.

Áno, čakajú nás určite zvláštne Vianoce. To, čo sme po iné roky hlasno vnímali už pomaly od septembra - vianočné svetielka, reklamy, stromčeky, Santa Clausov... to zrazu akoby nebolo. A aj, ak to naokolo v nejakej podobe máme, prestávame tomu veriť. Alebo to dokonca aj odmietame.

Zisťujeme, že nám už pre vianočný pocit netreba toľko nakupovať a motať sa po veľkých centrách. Aj samotné peniaze dostávajú inú hodnotu. Váhavšie ich otáčajú v rukách aj tí, ktorí nad tým v minulosti nepotrebovali ani premýšľať. Kopy darčiek strácajú zmysel. Začína sa ceniť jednoduchosť chvíle. Veľa ľudí vytvára svoje vlastné dielka, robia si vlastné svietniky, pečú chlieb, počúvajú či tvoria hudbu, vyrábajú si vlastné ozdoby namiesto ich nakupovania.

Prichádzame o veľa, avšak možno máme práve vďaka tejto dobe možnosť objaviť čaro obyčajnej sviečky, vôňu domáceho jedla, večery trávené doma namiesto firemných večierkov.

Mnohé vzťahy zažívajú veľkú transformáciu. Domáce prostredie od nás vyžaduje omnoho intenzívnejšiu vzájomnú komunikáciu, takú, na ktorú sme neboli zvyknutí. Veľa ľudí ostáva doslova zaseknutých, strácajú zmysel, utahujú sa do seba. Tmu a čosi sivé si vpúšťajú do svojho vnútra.

Deje sa však aj úplný opak - veľmi veľa ľudí sa práve v tejto dobe odhodlalo na vnútornú prácu, čítajú knihy, premýšľajú, akým chcú byť človekom. Čomu venovať svoj čas. Menia svoje zvyklosti, doslova objavujú jednoduchý svet okolo seba, vychutnávajú si rodinu, prehodnocujú priority, hodnoty, zmysel svojich činností. Cítim, že advent vnímame inak...

Najmä staršie ročníky prežili takmer celý rok v izolácii. Ich sociálne interakcie sú zdevastované. Vnúťatá viacerí nevideli celé mesiace. Ako z toho von?

Nesmierne náročné obdobie najmä pre tých, ktorí ostali odkázaní, závislí na pomoci, odtrhnutí od rodín. Vnímam, že silné vzťahové, emočné či sociálne dopady tejto doby budeme, žiaľ, vnímať čoraz viac a intenzívnejšie.

Nie sme však v tom len obeťami, každá ťažká doba, každá náročná chvíľa má

popri množstve obmedzení aj MOŽNOSTI. Osobne to vnímam tak, že pre starších ľudí je dôležité ostať v kontakte, neutahovať sa do samoty. Udržiavať akékoľvek vzťahy - manželské, susedské, komunitné. Ak sa s najbližšou rodinou nedá stretnúť, dbať minimálne na to, aby sa neobmedzil aspoň telefonický kontakt, posielanie si fotiek, videí. Čohokolvek, čo ľudia uistuje v tom, že život ide ďalej - síce inak a s obmedzeniami. Ale s vedomím, že život aj naďalej ostáva darom.

Na rozdiel od iných rokov, mnoho ľudí sa teší na Vianoce, že vypne v práci a bude viac so svojimi blízkymi. Tento rok však by zrejme viacerí prijali možnosť ísť do práce a trochu si vyvetrať hlavu, porozprávať sa osobne s kolegami. Nevytráť sa čaro Vianoc?

Tento rok by sa možno dal označiť ako rok plný pola-

rít. Na jednej strane sa nesmierne veľa vecí vytráca, stagnuje, o veľa vzácneho prichádzame. Na druhej strane objavujeme toľko nového - akoby sme mali možnosť stretávať svoje nové, iné JA. Spoznávať nanovo aj samých seba.

Moje poslanstvo do najbližších dní by mohlo znieť:

„Lásky je na svete dostatok, trúfam si tvrdiť, že aj prebytok. Len narábanie s ňou je práve to, čo sme sa sem, na tento svet, prišli učiť. Vrúcnosť, srdečnosť a láskavosť je čosi, čo nám nikto nemôže vziať. Dôvera v život, dôvera v dianie, dôvera v práve túto chvíľu. Čaro Vianoc je o energii, ktorú si (sami sebe, alebo navzájom) darujeme. Budme v tom štedrí. Lebo práve o tom sú tie OZAJSTNÉ VIANOCE.“

S láskou nám ich všetkým prajem, Nina.

(pk, foto Eva Amzler)

NINA MENKYN
COACH | THERAPIST | YOGA TEACHER

ĎUMBIERSKA 3/D
831 01 BRATISLAVA
+421 915 695 380
nina@ninamenkynova.com

Vianoce v uliciach Bratislavy pohľadia dušu a potešia oko

Mesto Bratislava a Bratislavské kultúrne a informačné stredisko pripravili aj v tomto náročnom období krásny a originálny adventný program – Bratislavské Vianoce, s dôrazom na bezpečnosť návštevníkov.

Vianočné live štúdio

V nádherne vyzdobených priestoroch Kostola Klarisky vzniklo vianočné online štúdio. Počas otváracieho programu sa v ňom obyvateľom Bratislavy prihovoril kazateľ Daniel Pastirčák, ale aj herci Lukáš Latinák a Anna Šišková, Lucia Molnár Satinská a zahrala mladá kapela Tolstoys. Vianočné štúdio ponúkne každú adventnú nedeľu (13. 12., 20. 12.) a štvrtok (10. 12., 17. 12.) zaujímavé a rôznorodé diskusie na témy, ktorými žije mesto, ale aj vystúpenia hudobných hostí ako Pressburger Klezmer Band, Barbora Botošová, Korben Dallas, SLUK, Billy Barman, Barbora Švidraňová, či herečka Božidara Turzonová a Danubius Octet Singers, ale aj mnohých ďalších. Počas vysielacích dní sa zároveň Farská ulička pri Klariskách premení na Vianočnú uličku (štvrtky, 15.00 – 20.00

a nedele, 15.00 – 19.00), kde budú svoje výrobky ponúkať chránené dielne.

Na Hlavnom námestí

vyrástol Vianočný les

Rozprávkový Vianočný les už štvrtýkrát zdobí centrum hlavného mesta. Tentoraz ho nájdete od 4.12. – 20.12. na Hlavnom námestí. Ozdoby z čisto prírodných materiálov vytvorili deti a žiaci z 21 bratislavských materských, základných a umeleckých škôl a z Centra pre deti a rodiny v Bratislave. 17. decembra budú v Štúdiu Klarisky vyhlásení 3 víťazi súťaže o najkrajšie vyzdobený stromček. Aj tento rok darovala stromčeky spoločnosť Bauhaus a tie poputujú ďalej do nových domovov – do charitatívnych organizácií, združení pre ľudí bez domova, ale aj do rodín, ktoré sa nachádzajú v náročnej finančnej situácii. Hlasovať o najkrajšie vyzdobený stromček, prípadne venovať ho niekomu, komu urobí radosť môžete aj vy, stačí navštíviť stránku: <https://www.bkis.sk/vianocny-les/>

Vianoce s hudbou, rozprávkami i poeziou v Divadle P. O. Hviezdoslava

Vianočný les sa tento rok presunul z Primaciálneho námestia na Hlavné námestie.

Divadlo P. O. Hviezdoslava ponúkne počas adventu bohatý program, no väčšina podujatí sa uskutoční buď v exteriéroch alebo s polovičnou kapacitou hľadiska a vo forme online prenosov. Na Mikuláša poteší divadlo obľúbenou rozprávkou Tri prasiatka (6.12. o 14.00). S menej známymi Hviezdoslavovými textami sa zoznámte v predstavení Časy, časy, mrcha časy (7. 12. o 20.00). Adventný koncert herečky a speváčky Barbory Švidraňovej s kapelou – Basie Frank Band (10.12. o 17.00) sa uskutoční pred budovou divadla. SLUK vystúpi s

tanečnou komédiou Slovenské Vianoce (12.12. o 19.00) a viac o životnej ceste vynálezcu písma pre nevidiacich sa dozviete v životopisnej dráme Louise Braille (14.12. o 20.00). Rodina Kaprálikovcov prinesie do divadla veselú rozprávkou s pesničkami – Kozliatka a vlk (17.12. o 17.00). A ak pôjdete podvečer po Laurinskej ulici, zastavte sa, zdvihnite zrak a začítajte sa! Na fasáde budovy uvidíte projekciu veršov z básne Advent – Hviezdoslav píše na divadlo (17.00 – 22.00).

Povzbudíte divadlo

svojimi prániami aj vy!

Divadlo, kultúra a umenie viac ako inokedy potrebujú povzbudivé slová. Vianočný pozdrav, či obrázok môžu divadlu do 15.12. poslať deti na adresu: vianoce@bkis.sk, ak zanechajú svoju poštovú adresu, budú odmenené milým darčekom. Dospelí fanúšikovia môžu svoj odkaz či pranie zanechať veľmi netradične a zážitkovo, napríklad počas prechádzky mestom. Pred divadlom totiž nájdete Ludwiga Baginu s písacím strojom (2.12., 8.12. a 15.12. od 15.00 – 18.00), ktorý s radosťou sebe vlast-

nou zaznamená všetky slová povzbudení, vaše úprimné prania a navyše vás obdarí vianočnými ozdobami. Sumár želaní vytvorí kroniku Vianoc divadla 2020.

Vianočné “Tresky Plesky” v podchode

Originálna výstava animátorky a umelkyne Veroniky Kocourkovej už rozveseľuje podchod na Klariskej ulici. Dovedna 14 vitrín s vianočnými autorskými ilustráciami pre deti zo série pripravovanej knihy Tresky Plesky s témou zimy a Vianoc tu nájdete až do 5.1.2021.

Zmena programu je, vzhľadom na aktuálnu situáciu, vyhradená. Prosíme návštevníkov, aby aktuálny program Vianočnej Bratislavy sledovali na www.bkis.sk/vianoce, www.vianoce.bratislava.sk a Facebooku BKIS a mesta Bratislava.

Prajeme vám príjemné a pokojné Vianoce a veľa pekných umeleckých zážitkov!

Predvianočnú Bratislavu spríjemnia Dni Vianoc v Inchebe

Kúzelnú atmosféru blížiacich sa vianočných sviatkov, dekorácie, krásne drobnosti aj tradičné vianočné špeciality ponúkajú od 3. do 21. decembra Dni Vianoc v Inchebe, ktoré budú príležitosťou zakúpiť vianočné darčeky pre svojich blízkych. Prítomnosť na Dňoch Vianoc v Inchebe spríjemní aj detský kolotoč a vyhlídkové koleso, ktoré bude príležitosťou vychutnať si panoramatic-

ký pohľad na predvianočnú Bratislavu.

Počas necelých troch predvianočných týždňov bude možné v rámci Dní Vianoc nakúpiť nielen dekorácie, ale aj krásne darčeky a podporiť tak tradičných remeselníkov a predajcov, ktorí v uplynulom období pre pandémiu zažívali náročné časy.

Spastrením bude vyhlídkové koleso, vďaka ktorému si záujemcovia budú môcť vychutnať pohľad na

Bratislavu z inej perspektívy. Najmenších návštevníkov pre zmenu potešia

detské kolotoče, ktoré

sú, rovnako ako koleso, prichystané v areáli výstavniska.

Vzhľadom na aktuálnu situáciu budú Dni Vianoc v Inchebe sprevádzať dôsledné hygienické a protiepidemické opatrenia. Otvorené je v pracovné dni od 11:00 do 18:00 a cez víkendy od 10:00 do 19:00. Vstup i parkovanie v areáli výstavniska sú bezplatné.

V roku 2020 sme spoznávali Bratislavu

Pri príležitosti osláv 55-tich rokov od vzniku Turistického informačného centra (TIC) v hlavnom meste, vznikla séria zaujímavých prehliadok Bratislavy určená najmä jej obyvateľom, ale aj návštevníkom mesta. Priestory informačného centra prešli obnovou, v pláne je i viacero novinek.

Zatiaľ čo po minulé roky sa Turistické informačné centrum zameriavalo najmä na cudzokrajných návštevníkov hlavného mesta, v dôsledku pandémie spojenej s obmedzeniami v cestovaní sa organizácia zamerala na domácich. TIC, ktoré spadá pod Bratislava Tourist Board, si pre Bratislavčanov pripravilo množstvo zaujímavých prehliadok, ktoré boli bezplatné a určené predovšetkým pre všetkých Bratislavčanov, ako aj návštevníkov mesta. Vychádzky so sprievodcami sú súčasťou projektu **Turistom vo vlastnom meste**, ktorým sa organizátori rozhodli aspoň symbolicky osláviť jubilejných 55 rokov svojej existencie.

Sú tu už od apríla roku 1965

Vedeli ste o tom, že prvé informačné centrum v Bratislave, ako aj na celom Slovensku, otvorilo svoje brány 29. apríla v roku 1965? O vzniku tejto inštitúcie rozhodlo uznesenie Rady vtedajšieho Národného výboru Bratislavy, čo sa stalo v roku 1964. V Zelenom dome na rohu Sedlárskej a Zelenej ulice sa Bratislavské informačné stredisko okrem informačnej činnosti vo svojich počiatkoch venovalo

sídlí na Klobučníckej ulici pri Primaciálnom paláci a jeho služby nevyužívajú iba domáci a zahraniční návštevníci Bratislavy, ale

vateľov, ktorí možno za bežných okolností nemajú toľko času a priestoru na spoznávanie svojho mesta – domova.

vo veľkej miere aj samotní obyvatelia mesta.

Tematické zoznamovanie sa s mestom

Oslavy to mali byť pôvodne veľkolepé, no pandémie plány zmarila. A tak sa BTB pohotovo prispô-

Spoznávať jedinečné zákutia Bratislavy mali možnosť aj "expati", teda cudzinci žijúci v Bratislave, a tiež zdravotne znevýhodnení občania. Prehliadky boli tematické a počas nich sa navštevovali aj jednotlivé mestské časti. Vybrať ste si mohli napríklad spomedzi: Zdravotnej prehliadky Bratislavy, Dekadentnej secesie, Barokových sakrálnych stavieb, Kláštorov a reholí – 70 rokov od akcie K A R, Čriepok zo židovskej histórie Bratislavy a mnohých ďalších. Vzhľadom na veľký záujem a pozitívne reakcie chce BTB pokračovať v týchto prehliadkach aj v priebehu roku 2021.

Čas využili na zlepšenie

Turistov bolo počas inak najrušnejších mesiacov roku pomenej, a tak okrem netradičných osláv jubilea sa rozhodli vylepšiť TIC tak, aby boli verejnosti ešte bližšie. Priestory prešli aj rôznymi úpravami, aby spĺňali bezpečnostné podmienky v súvislosti

so starostami jednotlivých mestských častí. Tí sú tak v úlohe špeciálnych sprievodcov a možno aj tými najkompetentnejšími osobami, ktoré predstavujú zaujímavé miesta, podujatia a unikátnosti mestských častí Bratislavy.

Nevšednou aktivitou projektu Turistom vo vlastnom meste sú aj v angličtine nahraté podcasty s veľvyslancami pôsobiacimi v Bratislave. Tí rozprávajú o svojom pohľade na slovenskú metropolu a porovnávajú ju so životom v iných svetových mestách.

Užite si Život na Dunaji – prechádzku okolo Dunaja

Bratislava je spätá s korzovaním po meste, ako i kultúrou a umením už od nepamäti. Tento rok si to

vot na Dunaji. Ide o jednu z možností, ako dostať ľudí bezpečne do ulíc mesta bez toho, aby sa zhromažďovali na jednom mieste. Ľudia sa môžu zastaviť a vidieť 20 svetelných mini príbehov od slovenskej vizuálnej umelkyne Niny Augustín Šoškovéj a svetelného dizajnéra Róberta Farkaša umiestnených od River Parku až po Euroveu. Netradičnými inštaláciami chce BTB upriamiť pozornosť domácich i adventných návštevníkov na tento dôležitý verejný priestor. Atmosféru mesta na rieke doplní aj zmenená farebnosť Starého mosta, ktorý sa zahalí do odtieňov žltocervenej a umocní tak romantický výhľad z mostov na nočnú panorámu mesta. BTB podporilo aj online event Susedský advent, ktorý spája 6 mestských častí bratislavského

s novým ochorením COVID-19. Pribudli germicídne žiariče, dávkovače dezinfekcií, ochranné plexisklá, ale aj informačné stojany či praktické pomôcky ako lupy pre slabozrakých. Časový priestor tiež umožnil vzdelávanie sprievodcov cestovného ruchu. No a v tomto duchu napredovania sa bude pokračovať.

Turistom vo vlastnom meste aj virtuálne

Spoznávať hlavné mesto sa dá aj teraz, keď situácia s pandemiou koronavírusu je opäť horšia a fyzické prehliadky sú len zriedkavé. Dopomáhajú k tomu virtuálne prehliadky Bratislavy, ku ktorým sa každý môže dostať z pohodlia domova na stránke TuristomVoVlastnomMeste.sk. Ide o sériu moderovaných online prehliadok, ktoré predstavujú pamiatky a atrakcie Bratislavy. Diváci sa prostredníctvom nich dozvedia aj rôzne zaujímavosti, vtipné fakty či legendy a virtuálne navštívia i miesta, kde sa návštevník bežne nedostane.

Ďalšou možnosťou, ako spoznať zákutia Bratislavy virtuálne, sú rozhovory

však jej obyvatelia ani návštevníci, vzhľadom na zúženie situáciu okolo pandémie koronavírusu, veľmi neuzili. BTB preto spoločne s OZ Biela Noc a JTRE priniesli na dunajské nábrežie v Bratislave moderné umenie pod názvom Ži-

4. okresu, ako i náhradu za klasické vianočné trhy s názvom Vianočná tržnica so Slovenskou sporiteľňou a ďalšie projekty. Všetky podujatia, ktoré sa konajú počas obdobia adventu nájdete na visitbratislava.com/vianoce.

Projekty BTB sú realizované s finančnou podporou Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky.

Veronika Trojanová
(foto archív BTB)

DOVOLENKA NA SLOVENSKU
DOBRY NÁPAD
www.slovakia.travel

BRATISLAVA
TOURIST BOARD

aj vlastivednej a tlmočnicko-prekladateľskej činnosti, neskôr vzdelávaniu vlastivedných sprievodcov. Turistické informačné centrum momentálne

sobilo vzniknutej situácii plnej rôznych obmedzení a vytvorilo unikátnu sériu špeciálnych prehliadok a cykloprehliadok, primárne určených pre oby-

Alexander Rozin jr.: „Máme know-how na to, aby sme NKKC manažovali efektívne“

tívnou a profesionálnou organizáciou kongresov a podujatí máme množstvo skúseností. Nemôžem zabudnúť na výhodu prepojenia s výstaviskom. Organizátori kongresov na ich usporiadanie často využívajú sponzorské príspevky firiem, ktoré chcú na oplátku účastníkom kongresov odprezentovať svoje produkty a služby. Spojenie kongresov a veľtrhov má veľké opodstatnenie a v Bratislave ho vieme poskytnúť ako jediní. Celosvetovo sa pre tento sektor používa termín MICE, kde posledné dve písmená označujú conferences a exhibitions, teda konferencie a výstavy. Spojenie kongresov, konferencií a výstav je prirodzené a ekonomicky efektívne. Navyše, máme zamestnancov, ktorí v prípade potreby zastrešujú aj organizáciu kongresov a ďalších podujatí, vďaka čomu by sme boli ekonomicky najefektívnejší.

V súčasnosti Incheba nemá bytové priestory. Ráta nový projekt aj s bytovými jednotkami?

V čom tkvie hlavný potenciál takéhoto prístavu?

Prostredníctvom maríny chceme nadviazať na myšlienku významného architekta Vladimíra Dedečka, ktorý Inchebu projektoval. Jeho plány z roku 1984, ktoré máme k dispozícii, počítali s osobným prístavom na Dunaji. Sme presvedčení o tom, že marína spoločne s novým Dunajským parkom – oboje

rejný priestor s možnosťami pre prezentáciu umenia, plánujeme v prípade úspechu v súťaži vynaložiť naše vlastné investície.

Bez ohľadu na to, či dotáciu získate alebo nie, kedy máte v pláne začať s rekonštrukciou Incheby a ako dlho by mala realizácia projektu trvať?

Myšlienka rekonštrukcie Incheby nie je nová, zao-

Hoci sa rekonštrukciou Incheby zaoberáme prieběžne, projekt tak ako sme ho verejnosti predstavili, vznikol od februára, keď sme sa dozvedeli o zámere vlády podporiť projekt nového kultúrneho a kongresového centra. Zrealizovali sme architektonickú súťaž, do ktorej sa zapojili renomované architektonické štúdiá, a tento projekt sme vyhodnotili ako najlepší. Boli by sme však radi, aby v konečnom dôsledku na projekte pracovalo konzorcium najlepších architektov. Inchebu chceme otvoriť verejnosti. Chceme, aby tu vznikol nový verejný priestor, kde budú Bratislavčania radi tráviť svoj voľný čas. Aj preto sme sa spojili so svetoznámy newyorským štúdiom Diller Scofidio + Renfro, s ktorým rokujeme o realizácii tzv. masterplanu a o celkovom rozvoji lokality. Toto štúdio kladie dôraz práve na kvalitu verejného priestoru a jeho prepojenia s umením.

Bola by nová Incheba po preinvestovaní štátnej dotácie finančne samostatná, sebestačná, alebo sa ráta s tým, že ako národné kultúrne a kongresové centrum bude vyžadovať pravidelnú finančnú dotáciu štátom?

Národné kultúrne a kongresové centrum sme schopní manažovať tak, aby si nevyžiadalo žiadne dodatočné financie daňových poplatníkov, čím chceme prispieť k efektívnemu nakladaniu so štátnymi prostriedkami. V segmente veľtrhov, výstav a podujatí úspešne fungujeme už takmer 50 rokov. Za ten čas sme hostili viac ako 250 koncertov a viac než 110 kongresov s takmer milión dvesto tisíc návštevníkmi. V tomto sa výrazne odlišujeme od konkurencie, ktorá predstavila projekty bez reálnych skúseností s organizáciou kongresov.

Veronika Trojanová
(viz. Incheba)

celý článok nájdete
na bakurier.sk

(Dokončenie zo str. 1)

Avizovali ste, že na inovácii Incheby budete pracovať aj v prípade, že sa vám štátna dotácia získať nepodarí. Akým spôsobom sa v takom prípade budete snažiť projekt financovať?

Možností máme viacero a bolo by predčasné o nich hovoriť pred ukončením výberového konania pre národné kultúrne a kongresové centrum. Doteraz sme do areálu investovali 50 miliónov eur z prostriedkov, ktoré sme podnikateľskou činnosťou sami vytvorili. Aj v prípade rekonštrukcie by sme pracovali s vlastnými zdrojmi, resp. by sme zvážili projektové financovanie od finančných inštitúcií.

Nie ste jediným uchádzačom o štátnu dotáciu, a tak, prečo myslíte, že by novým národným kultúrnym a kongresovým centrom mala byť práve Incheba?

Hneď z niekoľkých dôvodov. Tým prvým je jednoznačne unikátna lokalita s výborným dopravným napojením, vďaka čomu veľké podujatia či presun účastníkov kongresov nezaťažia dopravu v meste.

Máme priame diaľničné prepojenie nielen s bratislavským letiskom, ale aj s letiskom vo Viedni. Účastníci kongresov okrem odborného programu očakávajú aj zážitok z daného mesta, a vďaka pešej dostupnosti histo-

rického centra, blízkosti vhodných hotelov a reštaurácií, množstva zelene a výhľadov na bratislavské dominanty, im ho v Inchebe vieme poskytnúť.

Ďalšou výhodou je naše know-how. V tomto segmente podnikáme už takmer 50 rokov a s efek-

Projekt národného kultúrneho a kongresového centra nezahŕňa žiadnu rezidenčnú časť.

Zrejme jedným z najvýraznejších prvkov v rámci inovácie je vybudovanie prístavu, ktorý máte v pláne.

s jedinečnými výhľadmi na všetky bratislavské dominanty – sú veľkým prínosom a pridanou hodnotou projektu. Vďaka maríne by sme mohli plavidlom spojiť oba brehy Dunaja a výrazne zatraktívniť prepravu

v meste. V prípade kongresov by zasa slúžila na prepravu medzi Bratislavou a Viedňou. Bratislavčania by získali nový verejný priestor na relax a šport s množstvom zelene, ktorý by bol prístupný 365 dní v roku. Na marínu, ale aj Dunajský park a nový ve-

beráme sa ňou už dlhší čas a na stole máme niekoľko možných riešení. Chceme však v prvom rade počkať na to, s akým výsledkom sa skončí výberové konanie, a či sa vláda rozhodne tento projekt podporiť. V tom

prípade by sme ho vedeli zrealizovať do troch rokov.

Zjavne nechcete nič nechať na náhodu, a tak ste sa pri príprave projektu spojili so svetovými architektonickými a dizajnérskymi špičkami...

Právnik radí

JUDr. Branislav Záhradník

S manželom sme odlúčení a nežijeme v spoločnej domácnosti. Časť majetku máme každý vo svojom vlastníctve a časť máme v bezpodielovom spoluvlastníctve. Dozvedela som sa však, že manžel má finančné problémy, nejaké dlžoby a neuhradené faktúry. Je možné, aby som ručila za tieto dlhy aj ja?

Inštitút bezpodielového spoluvlastníctva manželov v našom právnom poriadku je založený na princípe solidarity v tom zmysle, že všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo bolo nadobudnuté počas trvania manželstva (s výnimkou vecí získaných darom, dedičstvom alebo v reštitúcii, prípadne čo slúži osobnej potrebe alebo pre výkon povolania) je v spoločnom vlastníctve manželov. Podobne ako majetok sa spravujú aj prípadné záväzky alebo dlžoby. Podľa §147 ods. 1 Občianskeho zákonní-

ka pohľadávka veriteľa len jedného z manželov, ktorá vznikla za trvania manželstva, môže byť pri výkone rozhodnutia uspokojená i z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Uvedené ustanovenie neplatí, ak ide o pohľadávku veriteľa jedného z manželov, ktorí sa dohodli podľa ustanovení § 143a Občianskeho zákonníka (na rozšírení alebo zúžení zákonom určeného rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva), pokiaľ táto pohľadávka vznikla pri používaní majetku, ktorý nepatrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Preto by som vo vašom prípade odporúčal mimoriadnu obozretnosť. Z právneho hľadiska nie je podstatné, či žijete v spoločnej domácnosti alebo nie. Podstatné je, že manželstvo existuje vrátane existencie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Majetok, ktorý máte vo svojom výlučnom vlastníctve je pohľadávkami veriteľa Vášho manžela v zásade nedotknuteľný. Zložitejšia je situácia v prípade majetku, ktorý máte v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov za predpokladu, že ste si dohodou nerozšírili alebo nezúžili zákonom určený rozsah bezpodielového spoluvlastníctva manželov). Pre úplnosť uvádzam, že takúto dohodu nepostačuje uzavrieť ústne, prípadne písomne, ale na takúto dohodu zákon ustanovuje povinnú formu notárskej zápisnice. Z uvedeného vyplýva, že

pohľadávky Vášho manžela môžu byť pri výkone rozhodnutia (pri exekúcii) uspokojené aj z Vášho spoločného majetku. Ak nehodláte riešiť Vašu situáciu zánikom manželstva (rozvodom), pri ktorom by zo zákona zaniklo aj bezpodielové spoluvlastníctvo manželov máte možnosť zväziť aplikáciu možnosti, ktorú ustanovuje §148 ods. 2 Občianskeho zákonníka, t.j. ak zo závažných dôvodov, najmä ak by ďalšie trvanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov odporovalo dobrým mravom, môže súd na návrh niektorého z manželov zrušiť bezpodielové spoluvlastníctva aj za trvania manželstva. Odporúčam pokiaľ je to možné preskúmať finančnú situáciu Vášho manžela a dôsledne zväziť všetky riziká z toho vyplývajúce pre tú časť Vášho majetku, ktorú máte v bezpodielovom spoluvlastníctve. Na záver pripomínam, že prevencia je vždy lepšia ako represia, to znamená je určite lepšie preventívne chrániť svoje záujmy ako následne riešiť už vzniknuté problémy.

Všetkým čitateľom právnej poradne Bratislavského kuriera želim veľa zdravia a spokojnosti v Novom roku a čo najmenej právnych problémov a starostí....:-)

Svoje podnety môžete posilať na adresu redakcia@bakurier.sk.

MŠ Kolískova zníži spotrebu energie o vyše 60 %

Jednu z deviatich karloveských materských škôl na Kolískovej ulici čaká rozsiahla hĺbková obnova. Nepôjde len o štandardnú rekonštrukciu budovy. Projekt, ktorý vstúpil do realizačnej fázy, počíta s radikálnym znížením energetickej náročnosti budovy, prispôbením sa nepriaznivým dopadom klimatickej zmeny a podporou biodiverzity.

Materská škola na Kolískovej ulici 14 má dnes zo všetkých deviatich materských škôl v Karlovej Vsi najväčšie náklady na energie. Po hĺbkovej obnove zníži uhlíkovú stopu najmenej o 56 percent. Na spotrebe energie ušetrí minimálne 60 percent nákladov. Materská škola, ktorú dnes navštevuje približne 120 detí, dostane zelené fasády, ktoré budú zavlazňované zachytenou dažďovou vodou. Pribudnú aj solárne panely na ohrev teplej vody. Škôlka bude

využívať na splachovanie a zavlazňovanie zrážkovú vodu. Vzduch vo vnútri školy sa bude pravidelne vymieňať za pomoci systému riadeného vetrania s rekuperáciou.

Práce budú realizované vďaka získaným prostriedkom z Nórskeho grantu a programu LIFE v rámci projektu LIFE17 CCA/SK/000126 – LIFE DELIVER.

(bak)

Bytové domy

Spracúvanie osobných údajov prostredníctvom kamerových zariadení v bytovom dome

V priamej nadväznosti na úpravu ochrany osobných údajov a so zreteľom na článok 70 ods. 1 písm. e) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov (GDPR) sa začali objavovať určité hlbšie otázky, ktoré všeobecné nariadenie neupravovalo a prišli ako reflexia praktického života. Jedným okruhom sú aj kamerové systémy a ich používanie. Vzhľadom k tomu, že pri ich používaní ide o spracúvanie osobitných kategórií, vyžaduje sa bližšia špecifikácia pravidiel. Usmerenie upravuje spracúvanie osobných údajov prostredníctvom kamerových zariadení všeobecne, ako napr. v obchodoch, prevádzkach a pod., no my sa v tomto príspevku zameriame na rovinu bytových domov. Osobitnými kategóriami sa v zmysle § 13 zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov rozumejú „údaje, ktoré odhaľujú rasový pôvod alebo etnický pôvod, politické názory, náboženskú vieru, filozofické presvedčenie, členstvo v odborových organizáciách, genetické údaje, biometrické údaje, údaje týkajúce sa zdravia alebo údaje týkajúce sa sexuálneho života alebo sexuálnej orientácie fyzickej osoby“. Vo všeobecnosti je spracúvanie týchto osobných údajov zakázané a výnimka musí byť založená na určitom zákonom základe. Na úvod treba tiež poznamenať, že na odôvodnenie spracúvania osobitných kategórií údajov prostredníctvom monitorovania kamerou nebude pravdepodobne možné použiť každú výnimku podľa GDPR. Vlastníci spracúvajúci údaje v súvislosti s monitorovaním kamerou sa nemôžu opierať napr. o to, že dotknutá osoba predpokladá zverejnenie záznamu. **Samotný vstup do záberu kamery neznamená, že dotknutá osoba plánuje zverejniť osobitné kategórie údajov, ktoré sa jej týkajú.**

Niekoľko informácií

k inštalácii kamerového systému

V prípade ak sa vlastníci rozhodnú inštalovať a prevádzkovať kamerový systém za účelom ochrany majetku, života a zdravia, je potrebné postupovať podľa § 14b ods. 1 písm. n) zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej ako „BytZ“), v zmysle ktorého „vlastníci bytov a nebytových priestorov v dome prijímajú rozhodnutia nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome, ak hlasujú o inštalácii alebo úprave spoločnej antény alebo umiestnení elektronických komunikačných sietí v dome vrátane zavedenia bezpečnostného kamerového systému v spoločných častiach domu a spoločných zariadeniach domu“. Vzhľadom na spracúvanie osobitných kategórií je potrebné vypracovať príslušnú dokumentáciu v podobe Posúdenia vplyvu. Ide o rozsiahly materiál obsahujúci podrobné údaje o charaktere bytového domu, o softwarovom vybavení technických zariadení, zabezpečení spoločných častí proti úniku dát, preventívnych opatreniach, účeloch spracúvania osobných údajov a pod.

Jedným z dôvodov prijatia usmernenia je aj intenzívne používanie kamerových zariadení ovplyvňuje správanie občanov. Keďže sa tieto nástroje používajú v mnohých oblastiach života a vo veľkej miere, zvyšuje sa tlak na jednotlivcov, aby sa usilovali zabrániť odhaleniu niečoho, čo sa môže vnímať ako anomália. Aj keď jednotlivci nemusia mať výhrady voči monitorovaniu kamerou zariadenou napríklad na určitý bezpečnostný účel, treba prijať záruky, aby sa predišlo akémukoľvek zneužitiu na úplne odlišné a – pre dotknutú osobu – neočakávané účely (napr. marketingový účel, monitorovanie výkonnosti zamestnancov atď.). Okrem otázok spojených s ochranou súkromia, existujú aj riziká súvisiace s možným

ne správ-
nym fungovaním týchto zariadení a neobjektívnosťou, ku ktorej môžu viesť. Monitorovaním sa vždy sleduje nejaký účel, no monitorovanie kamerou nie je štandardne nevyhnutnosťou, ak existujú iné prostriedky na dosiahnutie požadovaného účelu. **Napr. ak sa zriadi susedská hliadka, ako napr. pri niektorých bytových domoch vo Hviezdoslavove, tak z určitého uhla pohľadu je zbytočné obstarávanie kamerového zariadenia.** Netvrdím, že je to správny prístup, ale vychádza to z princípov, na ktorých je ochrana osobných údajov v EÚ postavená. Za účelom zamedzovania majetkovým trestným činom je možné tiež namiesto inštalácie systému na monitorovanie kamerou prijať náhradné bezpečnostné opatrenia, ako je oplotenie majetku, využívanie vrátnikov, zabezpečenie lepšieho osvetlenia, inštalácia bezpečnostných zámok, bezpečnostných okien a dverí alebo naniesenie náterov či fólií na múry na ochranu proti grafitom. Takéto opatrenia môžu byť rovnako účinné proti vlámaniam, krádežiam a vandalizmu ako systém na monitorovanie kamerou. Vlastníci musia v jednotlivých prípadoch posúdiť, či môžu byť takéto opatrenia vhodným riešením. Jednou zo situácií, ktoré usmernenie rieši, je „**používanie falošných kamer...**“

Viac o falošných kamerách, ale aj o:

- Práve na prístup,
- Práve na vymazanie,
- Práve namietania
- Označení priestoru,
- Informáciách prvej vrstvy a druhej vrstvy,
- Lehotách uchovávania,

JUDr. Mgr. Marek Perdík
predseda ZLSBD

celý článok nájdete
na bakurier.sk

Rozpočty mestských častí na rok 2021 ovplyvňuje koronakríza

(Dokončenie zo str. 1)

Napriek tomu sa jednotlivé mestské časti snažia vypracovať a predložiť návrhy nových rozpočtov počas decembrových zasadnutí miestnych zastupiteľstiev, ako tomu bývalo po minulé roky. Sú dokonca aj také MČ, ktoré s prípravou rozpočtu začali už v lete, aby koncom roka vzhľadom na nepredvídané dianie v krajine, nezostali zaskočení. „Do konca októbra sa spracovávajú všetky požiadavky na rozpočet od vedúcich oddelení, odborných komisií, príspevkových organizácií, základných škôl a materských škôl v našej pôsobnosti. Rozpočet Mestskej časti Bratislava-Devínska Nová Ves na rok 2021 a ďalšie dva výhľadové roky, bude predložený na schválenie miestnemu zastupiteľstvu 9.12.2020. Pandémia ochorenia COVID-19 spôsobeného šírením koronavírusu, nás veľmi ovplyvnila hlavne v očakávaní výpadku príjmov v roku 2021,“ naznačila obavy prednostka MÚ v Devínskej Novej Vsi, kde pandémia spôsobila výpadok daňových príjmov na úrovni 10 – 12 %. Na základe týchto zistení vedenie mestskej časti konštatuje, že v roku 2021 bude hospodáriť s nižšími daňovými príjmami, ako tomu bolo doposiaľ.

Dúbravka udržiavacia, Vajnory nechcú ohroziť rozvoj

Aj Dúbravka sa drží každoročného plánu preročovať rozpočet tak budúcoročný, ako aj výhľadový na ďalšie dva roky, počas decembra. Teda už v priebehu najbližších dní. Hovorkyňa mestskej časti zároveň naznačila, že so zásadnými novými projektami rozpočet rátať nebude. „Rozpočet mestskej časti bude skôr udržiavací a určite jeho prípravu poznačí pandémia a s ňou spojené výdavky, náklady i znížené príjmy,“ upresnila Lucia Marcinátová pre Bratislavský kuriér.

V Bratislavskej mestskej

časti Vajnory, sa pracuje na príprave nového rozpočtu od septembra, aby mohol byť na prerokovanie predložený rovnako, ako v minulosti. Teda počas posledného rokovania v roku 2020, ktoré sa bude konať v decembri. „V súčasnosti pociťujeme pokles príjmov cca o 5 %, oproti obdobiu pred pandémiou. Pandémia stále pretrváva, druhá vlna je dokonca silnejšia a možno očakávať dopady ešte z prvej a z

druhej vlny pandémie,“ nezneli príliš veselo vyhladky hovorcu Vajnory, Tomáša Hajduška, ktorý realisticky dodal, že „pri zostavovaní rozpočtu samozrejme pracujeme s dátami a skúsenosťami z minulosti. Rovnako pracujeme aj veľmi citlivo s predikciami finančných dopadov prvej či druhej vlny a rozpočet isto nebude optimistický. Zároveň ho pripravujeme tak, aby neboli ohrozené základné potreby obyvateľov a rovnako tak sme sa vedeli zamerať aj na rozvoj mestskej časti.“

Ružinov (zatiaľ) bez obáv, Karlovka s miliónovým škrtom

V Ružinove sa na novom rozpočte ešte len pracuje, no podľa hovorkyne v ňom vedenie MČ bude rátať s rovnakými daňovými príjmami, aké boli v roku 2020. Tieto odhady vychádzajú z návrhu rozpočtu hlavného mesta na rok 2021. Naopak, citeľne poznačí pandemický rok 2020 Mestskú časť Karlova Ves, ktorá sa pripravuje na obrovské výpadky z príjmov: „Pandémia priniesla ekonomické dopady aj na rozpočet našej mestskej časti. Poklesli

nám daňové príjmy z podielových daní o približne 300-tisíc eur. Taktiež nám poklesli nedaňové príjmy z podnikania a vlastníctva o približne 400-tisíc eur. Taktiež sme mali zvýšené niektoré výdavky spojené s koronavírusom – najmä na dezinfekcie, nákup ochranných prostriedkov a plošné testovanie,“ konkretizoval Branislav Heldes, hovorca MČ, ktorý už pozná celkovú čiastku, o ktorú bude nový rozpočet Karlovky ponížený. „Navrhovaný rozpočet počíta s celkovým poklesom bežných príjmov v roku 2021 o cca 1 milión eur. To je pomerne veľká čiastka s prihliadnutím na náš celkový rozpočet. Preto budeme musieť pristúpiť k úspornému režimu a veľmi starostlivo zvažovať výdavky tak, aby sme zachovali a zabezpečili všetky potrebné činnosti, kompetencie a zodpovednosti, ktoré máme.“ Vedenie MČ teda netají, že rok 2021 bude pre Karlovu Ves z hľadiska financií pomerne ťažký a zložitý.

Biskupice sa poistili pôžičkou, Staré Mesto je v mínuse

Aj keď bolo v Podunajských Biskupiciach vždy zvykom schvaľovať návrh rozpočtu na nadchádzajúci rok vždy v decembri, tentokrát to napriek začatému procesu už v auguste, vedenie MČ nestihne. Dôvodom je vplyv pandémie, ako aj príprava celoplošného testovania, kvôli ktorým sa bude návrh rozpočtu na rok 2021 prerokovávať až začiatkom roku 2021. V tomto prípade navyše MČ bude rátať s miernym navýšením v príjmovej časti rozpočtu na rok 2021. Dôvodom môže byť aj prijatá pôžička. „MČ požiadala Ministerstvo financií SR o návratnú finančnú výpomoc, ktorá predstavuje reálny výpadok rozpočtu vo výške 227 000 eur,“ informovala nás hovorkyňa Podunajských Biskupíc.

Vedenie Starého Mesta by chcelo mať rozpočet na rok 2021 schválený ešte v roku 2020, a to aj spolu s vyhladkovým rozpočtom na roky 2022 – 2024.

Veronika Trojanová

celý článok nájdete na bakurier.sk

Deň Záchranára III

Asi 5 výjazdov denne možno považovať za zneužitie systému

(pokračovanie z minulého čísla)

Pred niekoľkými rokmi sa na gymnáziu rozhodoval, akou cestou sa ďalej vybrať. S kamarátom si povedali, že skúsia záchranárstvo. Po pár rokoch práce však prišiel stret s realitou. Zistili, že záchranár je z času na čas aj terénny sociálny pracovník, rieši rodinné vzťahy, asociálov, rieši všetko možné. Adam Antl, hlavný záchranár, nám priblížil ako vyzerá práca v profesii, ktorá je neviditeľná, až kým sa človek nedostane do kritického stavu.

Priťahuje táto práca ľudí, ktorí sú skôr "odolnejšie" typy?

Nad týmto som sa veľmi často zamýšľal, kto sme vlastne my záchranári. Dospel som k takému záveru, že sme troška chorí ľudia (smiech). Nie každý to v sebe má. Mal som lekára, ktorý sa po zákroku zdvihol, že toto nie je pre mňa. Pritom išlo o bežnú zlomeninu. Ale nezvládol to. Veľa ľudí, ktorí študujú záchranárčinu, nakoniec nejdú do zdravotníctva.

Nie je to len o tom, že sa záchranár chodí k "super adresám". Zistia, že sme aj terénni sociálni pracovníci, riešime aj rodinné vzťahy, riešime asociálov, riešime všetko možné. A nakoniec si povedia, že to na čo som bol učenný školený, nezodpovedá tomu, čo som chcel robiť a radšej odíde. Povie si, toto nie je pre mňa.

Stáva sa často, že sú ľudia agresívni?

Stáva sa to často. Znova. Pripisujem to dobe, že všetci sú uponáhľaní. Bolo to pekne podané v seriáli sanitka, kde vtedajší pán riaditeľ povedal, že keď prichádzajúca sanitka z úrovne chodníka vyzerá trochu zmysluplnejšie. To znamená, že keď človek leží na chodníku, nebude nadávať na záchranárov. To sú tie paradoxy. Nikto sa nestážuje na smetiarov, ktorí vysypávajú koše a zablokujú 20 áut za sebou, ale akonáhle stojí sanitka 15 minút na jed-

nom mieste, už sa pýtajú, prečo to neviem normálne zaparkovať. No neviem to normálne zaparkovať, lebo sa ponáhľam k pacientovi a nemám na to čas to teraz preparkovať. Keď nás nepotrebujú, tak o nás nevedia a keď nás potrebujú, tak sme pre nich hrdinovia alebo zlí ľudia, lebo cesta trvala 12 minút.

Laik nevie

čo mu je. Áno chyba na strane ľudí je, že nevyužívajú obvodných lekárov, neporadia sa s odborníkom, ale rovno vytočia 155. Ale ja ich chápem. Ráno vstanú manželia z postele, manželka odpadne. Je to neuveriteľný stres pre toho príbuzného, keď nevie čo sa deje. Prídu záchranári, manželka je už prebratá. Záchranári sú už zvyknutí, povie si, kolapsík, zbytočný výjazd. No nebol to zbytočný výjazd, toto sa musíme naučiť, musíme to začať vnímať inak.

Sú aj nejaké extrémny, spálený chrbát od slniečka a podobne?

Samozrejme sú aj extrémny, privretý prst, trieska v prste, porezaný prst u kuchára, to sú reálne prípady. Alebo chronickí zneužívatelia, ktorí povedia, len mi niečo pichnite a chodte preč, aj minule mi len niečo pichli, chcem to aj teraz. Áno sú aj takí, ale určite nemôžeme povedať, že to je nejaké veľké percento. V Bratislave máme denne 150 výjazdov. O zneužití systému môžeme hovoriť pri asi piatich z tých 150. Nerozdeľoval by som prípady ani do nejakých sociálnych skupín, nájdu sa aj veľmi bohatí ľudia, čo si zavolajú pre banalitu, ale z toho strachu z tej banality si zavolá rovnako aj ten sociálne slabší.

Jana Pohanková (foto ZZS)

Nevyhadzujte knihy - darujte ich nám
kontakt 0907 701 786

Od výstavby metra nás delilo iba "pár minút"

(pokračovanie
z minulého čísla)

Podľa projektových termínov by už dnes Bratislavčanom slúžilo metro. Náklady na vybudovanie diaľničného obchvatu Bratislavy, ktorý je vo výstavbe, sú pritom vyššie ako boli náklady na celé kompletne metro. Navyše obchvat samotným obyvateľom hlavného mesta pomôže len minimálne, vysvetľuje v rozhovore pre Bratislavský kuriér **Peter Kresánek**, primátor Bratislavy v rokoch 1990-1998.

Aké oblasti boli Vašou prioritou počas 8 rokov funkčného obdobia? Zaoberali ste sa aj otázkou výstavby metra?

Hlavnou prioritou, dlhodobým zámerom, bolo riešenie dopravy. Téma tzv. nosného dopravného systému, najmä metra, sa už stala viac menej predmetom vtipov. Pritom sme nadviazali na zámer, na ktorom sa pracovalo niekoľko rokov pred tým. Odborníci, ktorí na tom pracovali, privítali novú slobodu a pokračovali už bez politických obmedzení na výbere čo najlepšieho riešenia. Najmä po roku 1994, kedy sme získali financie na rozvoj (nie spotrebu) vydaním medzinárodných dlhopisov, pracovali najlepší odborníci vtedajšieho Dopravoprojektu s budúcimi francúzskymi dodávateľmi niektorých technológií na projekte kompletných trás – z Dúbravky do Ružinova, z Petržalky do Rače. O tomto náročnom projekte a jeho detailoch sme veľa publikovali. Bol dopracovaný do detailov všetkých trás, staníc, financovania.

Na čom plány stroskotali?

V roku 1998, niekoľko minút pred definitívnym podpisom, si to rozmyslela časť našich splnomocnených poverených mestským zastupiteľstvom. Tento stav sa už „nenapravil“ ako som predpokladal, a v rokoch potom (okolo 2000) zámer nerealizovať tento náročný projekt, definitívne odhlasovalo zastupiteľstvo. Akékoľvek rozumné argumenty

utíchli. Rešpektujúc hlas zástupcov občanov, a priznám sa aj z obavy okolo hystérie s jeho financovaním, som sa zmieril so zánikom „tejto priority“. Len v ostatnom čase sa to občas niekde spomenie. **Mimochodom, dnes by podľa projektovaných termínov, už kompletne slúžilo.** Stretol som niektorých odborníkov z

Metro Bratislava - klasický systém Stanica Kamenné nám. ZOP: Ing. B. Dobruck DSZ - apríl 2000

toho tímu projektu metra. Skonštatovali, že náklady na vybudovanie diaľnič-

sú pravdaže dlhodobé, nedajú sa zažiť ani v rozsahu dvoch volebných období. Napokon je správne, že ich zvolení zástupcovia môžu odmietnuť. Primátor, starosta, nemôže byť našťastie autokrat.

Čo konkrétne sa Vám podarilo dosiahnuť?

Po každom zasadnutí mestského zastupi-

teľstva, teda mestského parlamentu, mi odľahlo. Rovnako tak po každom

sa. Ale divadlo to doteraz nevyužilo a nevrátilo sa. Lepšie dopadol v roku 1998 ťažko odhlasovaný súhlas s výdavkom viac ako **40 mil korún na preložku električkových úsekov tratí pri vyústení tunela.** Bez toho by sa nebol mohol zrealizovať medzinárodný významný pamätný areál židovského cintorína známeho ako **memoriál Chatama Sófera.**

Spomínam si aj na náročné rokovania o zámenách pozemkov. Napríklad bez zámeny pozemkov **v Petržalke na „Kapitulskom poli“** s cirkvou by sa nebola mohla postaviť časť diaľnice. **Alebo zakúpenie 48 bytov „pre štát“** (poslanci to videli vtedy veľmi negatívne), ale ten to potreboval ako náhradu pre obyvateľov, ktorí bývali v trase prepotrebnej vnútornej diaľnice na východnom okraji mesta.

Viem však, a skúsenosť bola taká, že občana zaujímajú tzv. maličkosti, s ktorými sa stretáva. A tie sú v istom zmysle dôležitejšie, ako tie tzv. veľké, v hodnote veľa miliónov. Bolo veľkou vecou aj znovu spojznenie schodov v podchodoch, oprava osvetlenia na niektorej ulici, či vytvorenie priechodu pre chodcov. To je typický úkaz miestnej politiky. Mnohé vykonali vo svojej pôsobnosti mestské časti, ale bol to náš spoločný úspech.

Je niečo, čo by ste teraz urobili inak?

Nepochybne. Aj po sebe si to človek môže často povedať. Je to trochu aj v duchu: „po vojne je každý“. Niekedy však ešte stále ani médiá nerozlišujú medzi kompetenciami v rozhodovaní medzi starostami, primátormi a zastupiteľstvom. Mimochodom jasne stanovenými zákonmi a pravidlami platnými vo verejnej správe všade v Európe. Ale aj tú, niekedy symbolickú, zodpovednosť treba uniesť. Nikdy by ma nenapadlo vyhlásovať: „chcel som, navrhoval som, ale zastupiteľstvo to neschválilo“.

Sú aj také, ktoré dodnes bratislavská

verejnosť vníma citlivo...

Sú pravdaže veci, ktoré boli v mojej kompetencii, ale mal som ich riešiť predvídavejšie. A spomeniem tie, zdánlivo malé, ale ktoré dodnes rezonujú v časti verejnosti. Napríklad zariadenie lekárne **Salvátor.** Vtedy, v tzv. malej privatizácii, mnohé budovy prešli do majetku mesta a zariadenia lekární do majetku štátu. Firma, ktorá zariadenie lekárne Salvátor od štátu a reštituentky kúpila, prišla s požiadavkou, aby sme jej tieto priestory prenajali za symbolický lacný prenájom. Inak si zariadenie odvezú. Vtedy, v zmysle predpisov, ponúkali lekárne v súťažiach za prenájom niekoľkotisícové platby za meter štvorcový. Bolo by to voči ostatným lekárniam nekorektné. A mnohé z nich mali aj historicky cenné zariadenie. Odmietol som to, spoliehajúci sa, že zariadenie je v zozname pamiatok. Nebolo. Demontovali ho. Dodnes je len niekde v sklade, lebo má cenu len v pôvodnom priestore. Teraz viem, že som im mal ustúpiť, aj za cenu škandalizovania zo strany ostatných lekární.

Inou mojou „nočnou morou“ je môj podpis k návrhu vkladu do katastra pozemku na tzv. **Napoleonskom vršku**, ktorý vtedy (1997) predávala mestská časť Staré Mesto. Takýchto predajov prichádzalo od sedemnástich mestských častí tisíce. V zmysle Štatútu mesta a Zákona o majetku obcí som ich podpisoval ako štatutár mesta. V tomto prípade som mal aspoň hlasno publikovať svoje obavy a nespoliehať sa na ubezpečovanie o serióznosti vtedajšieho kupujúceho a na územný plán zóny, ktorý v tom čase povoľoval na tom mieste len 30 percentnú zastavanosť (bola tam vtedy väčšia) a verejnosti prístupnú funkciu. Predvídať, že o 17 rokov neskôr zmení pozemok viackrát majiteľ, „upraví sa“ aj územný plán, a vyrastie tu smutne známa megalomanská stavba Bonaparte. Nesiem si teda istý diel svojej zodpovednosti.

Potrebuje SR ďalšiu zásadnú reformu verejnej správy? Čo by malo byť jej cieľom?

Na túto otázku neodpoviem zasvätené. Nepoznám komplexne ostatný vývoj, a detailne ani súčasný stav. Pre mňa ostalo veľmi negatívnym prijatie územného členenia jednotlivých regiónov Slovenska. Bolo to vtedy (po roku 2000) isté pragmatické riešenie, aby začala vôbec fungovať regionálna samospráva. Ako veľmi potrebný krok k decentralizácii. Mali sme ilúzie, že sa to bude dať napraviť. Nestalo sa. I preto, že sa postavenie a záujmy regionálnych politikov „zabednili“ v daných hraniciach. Myslím si, že Slovensko sa ešte vráti k takzvanému **župnému variantu historických, prírodných a spoločenských prirodzených regiónov.** Nepochybne by sa s takýmito územiami lepšie identifikovali aj ľudia.

Okrem spomenutých daností to dnes potvrdzuje aj mnoho ďalších fenoménov – doprava, práca, turizmus – ktoré sa medzitým prejavili. Podobne absurdné, ako rozdelenie (napríklad región Spiša) alebo naopak kľčovité spojenie južných regiónov s územím stredného Slovenska, sú aj rozsahy a počty niektorých okresov. Aj tam však už existujú silné záujmy na zachovaní súčasného stavu.

Ak by ste mali jedno konkrétne pranie, a mohli niečo v Bratislave zmeniť, čo by to bolo?

Mal by som dve. Stáli by nejaké miliardy. Ale pre obe je už neskoro. Už keď sa ešte dalo, tak o nich nebol konsenzus. Je to **vybudovanie metra** v celom funkčnom na projektovanom rozsahu a **prísne vedecká historická rekonštrukcia nábrežných častí Podhradia** – od vjazdu do tunela, až po námestie Ľudovíta Štúra. (Aj k nej existuje zaujímavá štúdia.)

Jana Pohanková
(ilustr. obr. z archívnej zbierky P. Martinka)

Týranie a zneužívanie seniorov – citlivá téma, o ktorej sa nehovorí

Ale malo by sa. Nejde len o pojedinelé prípady, ako by sme si na základe sem - tam medializovaných správ mohli myslieť. Naopak, ide o závažný problém, ktorého rozsah a intenzitu si nevieme (alebo nechceme) pripustiť. Začal som pracovať na tom, aby sa takéto niečo v našej spoločnosti nedialo.

Priznávam, nevedel som o tomto probléme ani ja. Asi tak ako väčšina z vás som poznal akurát príbehy tzv. šmejdov, ktorí svojou prešibanosťou zneužívali dôverčivosť starších ľudí a trestuhodným spôsobom ich okrádali. Nikdy by mi nenapadlo, že toto nie je ani zďaleka jediný a najväčší problém, s ktorým sa mnohí naši seniori stretávajú.

Týranie? Najviac od svojich najbližších...

Je to mimoriadne smutné a zúfalé zároveň. Najviac násilia - psychického, ale aj fyzického, zažívajú starší ľudia v domácom prostredí, od svojich najbližších – svojich detí a vnúčat. Ak vám ako prvé napadlo, že sú za tým peniaze, tušíte správne. **V rodinách ide najčastejšie o finančné násilie. Deti odoberajú svojim rodičom dôchodok pod zámienkou, že sa o nich postarajú, manipulujú s ich financiami, nútia ich k prepisu majetku, usilujú sa prehlásiť ich za nesvojprávných.** To všetko je často sprevádzané nadávkami, vyhrázaním sa, že už nikdy neuvidia vnúčatá, výnimkou vôbec nie je ani fyzické násilie – facky a kopance. To všetko, len aby sa dostali k bytu, domu či peniazom.

Zdá sa vám, že to, čo tu popisujem, je prehnané? Bohužiaľ, nie je. K tejto vážnej téme som sa pred časom dostal úplnou náhodou, ale hneď ma zaujala. Do problematiky ma uviedla pani Ľubica Gálisová, prezidentka Fóra na pomoc starším – organizácie, ktorá obetiam násilia nezištne pomáha. Ako mi povedala: „Za dvadsať rokov, čo vediem Fórum, som sa stretla s brutalitou aj so skrýva-

Martin BORGULA

nou rafinovanosťou agresorov. Na konci ale vždy stojí zúfalý starý človek, často chorý, bezbranný a zahanbený, že tým agresorom je jeho „vlastná krv“.

Prečo sa to deje? Môže za to zastaraná a deraivá legislatíva

Možno sa teraz pýtate, ako je to možné? Kto za to môže, kto také niečo pripustil? **Z veľkej časti za to môže naša nedokonalá legislatíva, ktorá takéto konanie nielen dovoľuje, ale ani nie je schopná vinníkov odsúdiť a tí zostávajú bez trestu na slobode.** Môže za to nedokonalý zákon o dedičstve, ktorý pochádza z roku 1964(!) aj nejasne určené kompetencie medzi sociálnymi úradmi a políciou. Výsledkom je, že si tieto prípady násilia ako horúci zemiak prehadzuje niekoľko inštitúcií, ktoré ho v konečnom dôsledku nevedia vyriešiť.

Podiel na tom má určite ale aj niečo, čo nevyrieši žiadna legislatíva – hodnotové nastavenie našej spoločnosti. Žijeme vo svete, kde je adovaná mladosť a krása. Staroba, choroba a smrť, teda prirodzené súčasti života každého z nás, sú zaznávané tabu. Starší ľudia sú v našej spoločnosti na ťarchu. Aj preto sa deje to, čo sa deje. Smutné, ale pravdivé.

Zanedbávanie starostlivosti v domovoch sociálnych služieb

Zúfalá situácia je aj v mnohých sociálnych zariadeniach. Jednou z príčin je nedostatok kvalifikované-

ho personálu a ich mizerné finančné ohodnotenie. Nikto túto prácu nechce robiť a tak to potom aj v domovoch vyzerá - zanedbávanie starostlivosti, hygieny, násilné zatváranie v izbe bez možnosti pohybu na čerstvom vzduchu, odoberanie jedla alebo podávanie vysokých dávok psychofarmátov. Ťažko sa mi to píše, asi sa vám to ťažko číta a predstavte si, ako ťažko sa v týchto zariadeniach musí týmto ľuďom žiť...

Čo s tým? Legislatíva, osveta a zmena myslenia

Zmena legislatívy. Vytvorenie silného zákona na ochranu práv starších. V tejto veci som sa už stretol s ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny, u ktorého mám plnú podporu. Nakoniec – pomoc starším, ktorí v našej spoločnosti patria k tým najohrozenejším, je leitmotívom sociálne vedenej politiky Sme rodina. Momentálne už vytvárame medzirezortnú pracovnú skupinu, ktorá začne zmenu legislatívy pripravovať.

Nemenej dôležitá bude osveta – hovoriť o tom, čo sa deje, „na plné ústa“, alarmovať našu spoločnosť, aby nebola k násiliu ľahostajná. A všetkým seniorom dať vedieť, že ak sa to týka aj ich, aby sa nebáli a nehanbili prihlásiť, pretože sú tu ľudia a organizácie, ktoré im pomôžu.

No a v neposlednom rade bude potrebné zmeniť nastavenie v spoločnosti. Z začiatku bude potrebné už výchovou mladých na školách. Naša spoločnosť rýchlo starne a staroba sa nevyhne nikomu z nás. Z začiatku si vážim starších, od ktorých sa máme čo učiť, prejavovať im úctu, rešpekt a zmeniť ich postavenie v spoločnosti – toto bude tá najnáročnejšia časť našej práce. Myslím ale, že to všetko našim seniorom dlžíme.

MARTIN BORGULA
poslanec Národnej rady
Slovenskej republiky
hnutie Sme rodina

Budúci rok prejdú na vrecový zber všade

Vauguste 2020 Bratislava spustila prvú etapu nového spôsobu zberu papiera a plastu zbieraného spolu s kompozitnými a kovovými obalmi formou vrecového zberu s odvozom priamo pred rodinných domov. Prvú etapu projektu odskúšalo mesto v siedmich mestských častiach.

Odvtedy sa sledovala správnosť triedenia a čistoty životného prostredia na bývalých zberných hniezdach či mieru zapojenia domácností do vrecového zberu. Výsledné dáta sa spolu s ohľadom na prieskum spokojnosti občanov s novým systémom zberu spracovali do vyhodnotenia 1. etapy realizácie, na základe ktorého tento spôsob zberu zavedú **od februára 2021 v ďalších troch mestských častiach: v Rači, Novom Meste a Ružinove a od septembra 2021 v ostatných mestských častiach Bratislavy.**

Vrecový spôsob zberu od domu k domu sa realizoval v rámci prvej etapy od augusta 2020 v siedmich mestských častiach: **Podunajské Biskupice, Vrakuňa, Staré Mesto, Devín, Devínska Nová Ves, Petržalka a Vajnory.** V rámci vyhodnotenia prvej etapy bolo prioritou prihliadnuť na názor obyvateľiek a obyvateľov zapojených častí a prispôsobiť nový systém zberu ich komfortu. Preto sa v novembri realizoval prieskum spokojnosti na

vzorke 501 domácností rodinných domov v pilotných mestských častiach. Až 76,8 % z opýtaných domácností informovalo, že systém je pohodlnejší ako zberné hniezda a 85,4 % je presvedčených, že ľudia takto triedia lepšie. **Analýza ukázala, že v rámci novo zavedeného vrecového zberu je znečistenie vytriedeného plastu len 11 %, kým pri systéme zberných hniezd bolo znečistenie až 38 %. Znečistenie papiera v modrých vreciach je 4 %, pričom pri systéme zberných hniezd bolo až 16 %.**

Zavedením tohto systému zberu celoplošne pre rodinné domy by sa mala úroveň vytriedenia v našom hlavom meste ešte zvýšiť. Odhaduje sa, že v rodinných domoch by obyvatelia mohli vytriediť až o 20 % viac odpadu na efektívnejšie využitie. Za základu vyhodnotenia prvej etapy a prieskumu spokojnosti občanov sa mesto rozhodlo pokračovať v rozbehnutom systéme vrecového zberu

a považuje ho za úspešný. Zrušením zberných hniezd sa zvýšila kvalita a čistota životného prostredia, zbiera sa čistejšia surovina, a tak sa tiež zabezpečí vyššia úroveň recyklácie.

Keďže respondentky a respondenti prieskumu najviac uvádzali medzi návrhmi na zlepšenie systému častejší odvoz odpadu, dopyt na viac vriec a využívanie zberných nádob, systém sme sa rozhodli prispôsobiť ich komfortu. Frekvencia zberu 1x za mesiac sa v letných mesiacoch (jún, júl a august), kvôli vyššej spotrebe plastov a predchádzaniu šírenia zápachu počas horúcich dní, zvýši pre plasty, kovové obaly a kompozitné obaly na báze lepenky na **2x za mesiac**. Do domácností sa v rámci dopytu dodá zvýšený počet modrých vriec na papier z pôvodných 25 na 26 ks/rok a žltých vriec pre plasty, kompozitné obaly a kovy z pôvodných 25 na **32 ks/rok**.

(bak, Magistrát Bratislavy, ilustr. foto naturpack.sk)

Budú pramene Vydrice prírodnou rezerváciou?

Hlavné mesto Bratislava odoslalo Ministerstvo životného prostredia SR a na Okresný úrad Bratislava návrh na vyhlásenie nového chráneného územia - prírodnej rezervácie **Pramene Vydrice**. Začala sa tým posledná etapa procesu vyhlásenia rezervácie, za ktorú bratislavskí aktivisti a ochranári bojujú už vyše 15 rokov a jej vyhlásenie v petícií podporili tisíce Bratislavčaniek a Bratislavčanov. Bratislava sa tak môže čoskoro dočkať lepšej ochrany tých najkrajších lesov a prírody v bratislavskom lesoparku.

Plánovaná prírodná rezervácia bude mať rozlohu vyše 580 hektárov a nachádza sa najmä na území mestských lesov v Bratislave - v okrese Bratislava III., Bratislava IV., ale zasahuje aj do štátnych lesov a do lesov mesta Svätý Jur. Z turisticko-perspektívy sú to lesy rozprestierajúce sa nad Bratislavou v rámci CHKO Malé Karpaty od Červeného Mostu až po Biely Kríž.

Lepšia ochrana prírodného bohatstva

Na navrhovanom území by mala byť úplne vylúčená ťažba dreva či výstavba. Lesy v okolí riečky Vydrice

sú domovom pre bociana čierneho, salamandru škvrnitú či viacero druhov netopierov. Navrhovaný 4. a 5. stupeň ochrany obmedzí nepriaznivé vplyvy človeka na území, zabezpečí rozvoj biotopov chránených živočíchov a podporí zachovanie druhej diverzity.

Aktuálny stav umožňuje napríklad lesnú ťažbu, ktorá by mohla mať nepriaznivý vplyv na druhy európskeho a národného významu a spôsobiť pokles ich populácie (napríklad raka riavového či fúzača alpského).

(bak)

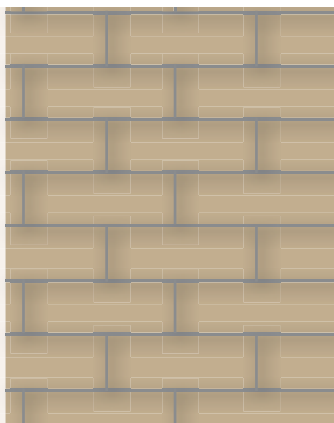
Bratislava a jej premeny

Rybárska brána

“Ulička vedúca k bráne, ktorá teraz nesie názov Rybárska brána, bola veľmi úzka. Ani nie polovica dnešnej šírky ulice. Domy z 18. a z 19. storočia na jej západnej strane ešte stále sledujú hranice pôvodnej zástavby. O rozšírení ulice na viac ako dvojnásobok sa rozhodlo pred rokom 1935, keď Dunajská banka požiadala o povolenie postaviť na nároží Hviezdoslavovho námestia svoj nový objekt (teraz Mc Donalds'). Povolenie dostala s podmienkou na rozšírenie ulice. Objekt na mieste bývalého kúpeľa na nároží Laurinskej

ulice búrali až v štyridsiatych rokoch. Pritom sa ukázalo, že v murive renesančného domu, na ktorom boli zachované stopy maľovanej dekorácie na fasáde zo 16. stor., sa nachádzali zamurované gotické okná z druhej polovice 14. storočia. Vzácný dom aj tak zbúrali. Trvalo niekoľko desaťročí, kým tam postavili objekt Spolku slovenských spisovateľov. A ten ešte musel prízemím ustúpiť, aby bola ulica pre peších širšia.”

Štefan Holčík

Špitálska ulica

S približovaním sa východného frontu začalo do situácie na Slovensku zasahovať aj sovietske taktické letectvo, ktoré pripravovalo príchod peších vojsk. Prvý nálet sa uskutočnil v noci z 21. na 22. februára 1945 a jeho cieľom bolo hlavné železničné nádražie. V čase medzi 20:50 až 21:22 hod. z výšky 4 000 až 4 500 metrov lietadlá zhodili na miesto 278 kusov bômb, z toho 100 dopadlo do centrálnej oblasti cieľa a 80 na príhlé budovy.

Druhý nálet sa uskutočnil večer 22. februára 1945 a cieľom bol opäť bratislavský

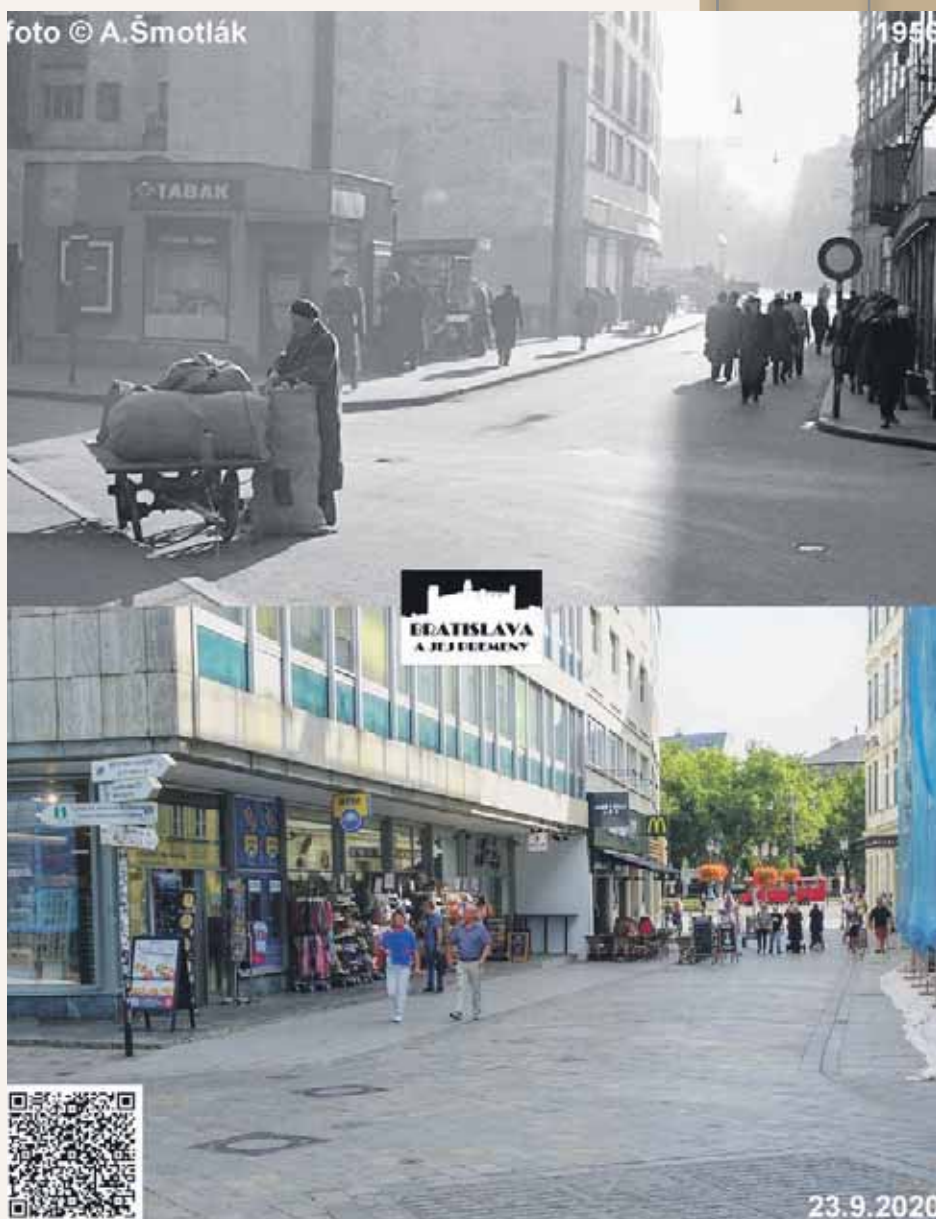
železničný uzol. Skupina 45 bombardérov zhodila medzi 18:40 až 19:10 hod. z výšky 3 300 až 4 500 metrov 272 kusov bômb s celkovou hmotnosťou 65,42 tony. Asi 120 bômb malo dopadnúť v okolí železničnej stanice: na severe 50, v centre cieľa 55 a na východe 15.

Počas náletov boli vinou nepresného mierenia zbombardované budovy na Špitálskej (zásah dostal aj Kostol a kláštor svätej Alžbety), Richardovej (dnešnej Rajskej) a Grösslingovej ulici v centre mesta (cieľom boli pravdepodobne Svätoplukove kasárne na Špitálskej ulici), ale

aj Hamuliakovej ulici pri Apolke a dokonca až na Priečnej ulici na Tehelnom poli. Tu boli pravdepodobným cieľom kasárne na Marchnerovej (dnešnej Kutuzovovej) a Predkasárenskej (dnešnej Jarošovej) ulici.

Sovietske lietadlá potom ešte v marci 1945 bombardovali nefunkčujúcu Apolku a v noci 1. a 2. apríla aj mesto bombardérmi Po-2, ktoré patrili k 312. nočnej ľahkej bombardovacej leteckej divízii 5. leteckej armády. O dva dni neskôr sovietske vojská z mesta vyhnali Nemcov. Začali sa nové časy...

foto © A.Šmotlák

zdroj: RybárBraná- A.Šmotlák/L. Deák(Bajp) Špitálska- Tasr/L. Deák(Bajp)

Tešíme sa na vás v
ISTROPOLISE

Wüstenrot
Teatro
Bratislavské
Hudobné
Divadlo

PREDPREDAJ
POKLADNA TEATRO
WÜSTENROT, TICKETPORTAL,
AGENTÚRA KOVÁČOVA

TEATRO WÜSTENROT,
TRNAVSKÉ MYTO 1,
831 04 BRATISLAVA,
02/50 22 87 39,
GEDUR@GEDUR.SK
WWW.GEDUR.SK

wüstenrot
STAVEBNÉ SPOLNOSŤA | POISTENIE | ÚVERY
Generálny partner divadla

Správa,

ktorú nakrúcali aj neďaleko Bratislavy, má šancu získať Oscara

Aj keď by sa mohlo zdať, že v roku 2020 sa toho na Slovensku udialo len málo dobrého, za jeden takýto významný pozitívny bod možno vnímať prácu režiséra **Petra Bebjaka**. So svojím novým filmom **Správa**, sa totiž zaradil medzi nominantov na zisk americkej Ceny Akadémie. Ludovo známejšej ako Oscar.

Spomínali ste, že aktuálne dotáčate v Čechách. Môžete prezradiť alebo aspoň naznačiť, na čom momentálne pracujete?

Sú to dva projekty, ktoré sa kvôli pandémie presúvali a posúvali, až sa nakoniec stretli v rovnakom čase. Jeden je šesťdielny seriál **Divoké 90.**, ktorý mapuje deväťdesiate roky z pohľadu vyšetrovania reálneho a asi aj najznámejšieho kriminálneho prípadu v Českej republike. A druhý projekt je film s pracovným názvom **Stínohra**, ktorý je o túžbe po pomste.

Predpokladám, že režisér nerobí svoju prácu z toho dôvodu, aby za ňu následne zbieral ocenenia, no predsa len, vaša práca je oceňovaná často a najnovšie je dokonca film

Správa nominovaný na Oscara. Kam takéto svetové uznanie režiséra posúva?

To neviem. Ak ho získame, rád vám to poviem. (smiech) Pre mňa je dôležitý vždy nasledujúci projekt. Môže sa stať, že vás oslovia so zaujímavejším scenárom, alebo vás osloví produkcia, ktorá má výrazne vyššie rozpočty na výrobu svojich projektov. Ale

nematografie, ktorá podľa mňa napreduje správnym smerom.

Zjednodušené povedané, nominovaný film Správa je o dvoch židoch - Alfrédovi Wetzlerovi a Rudolfovi Vrbovi, ktorí utečú z Osvienčimu a svojou správou informujú o tom, čo sa v koncentračných táboroch deje. Ako dlho

koproducentov a financií, realizácia až po samotný výsledok.

Máte za sebou filmové a televízne projekty, ktoré sa týkali zločinov minulosti, aké poznačili celé ďalšie generácie, ale aj novodobé kriminálky. Čo je pre vás dôležitejšie – poukazovať na dejiny alebo na to, čo okolo nás pácha sú-

Ktorý z vašich doterajších projektov - film, seriál či televízna mini séria, je vám najbližší a rád sa k nemu vraciate? Respektíve, bol nejaký projekt, o ktorom si možno v duchu hovoríte, že dnes by ste ho dnes už spravili inak?

Každý projekt by som s odstupom času robil inak. Pretože je už ovplyvnený novými skúsenosťami. A ktorý mám najradšej? Vždy ten ďalší, pretože to vždy beriem ako výzvu – možnosť vyskúšať si niečo nové a stále sa učiť.

Určite aj práve vďaka tomuto prístupu je meno Peter Bebjak dnes zárukou kvality a zrejme si z pracovných ponúk môžete vyberať. Aké ale boli vaše začiatky?

Vysokú školu som skončil v roku 1999 a trvalo ďalších šesť rokov, aby sa v tom čase rozbehla televízna tvorba. Boli časy, keď som robil priame prenosy koncertov, hudobné relácie, reklamy. Bola to dobrá príprava a škola. Som rád, že tie časy, keď sa na Slovensku netočilo, sú preč a všetci majú teraz možnosť pracovať na tom, čo majú radi, čo ich živí.

Navonok sa zdá, že ste

pracovne neustále v jednom kole. Stíhate aj oddychovať?

Pandémia mi práve nastavila zrkadlo. Uvedomil som si, že sa dá čas tráviť aj inak, ako len pracou a niekedy je nutné spomaliť a vychutnávať si moment prítomnosti. Ak mám voľný čas, tak ho venujem svojmu priateľovi. Pretože sú to výnimočné chvíle, byť spolu.

Nachádzame sa v čase sviatočnom, a tak prezradte, ako zvyknete tráviť Vianoce a bez čoho si ich neviete predstaviť?

Neodmysliteľná je ich atmosféra. To, čo si nesieme z detstva a stále sa k tomu radi vraciame. Posledné roky trávim štedrý večer s Andrejovou rodinou (priateľovou, poznámka red.) a nasledujúce sviatočné dni navštívim otca a svojich príbuzných, kamarátov. To už patrí k takej rutine. A práve tá rutina vytvára to čaro Vianoc.

Na záver. Čo všetko by ste chceli stihnúť v roku 2021?

Byť zdravý.

Veronika Trojanová
(ilustr. foto PB,
ukážky z filmu Správa,
foto: DNA Production)

vždy to závisí od viacerých faktorov.

Čo by pre vás osobne znamenalo, ak by sa vám sošku podarilo získať? Bol by to splnený sen, zadost'účinenie, alebo aj otvorenie dverí do hollywoodskeho sveta filmov?

Skôr asi iba splnenie si detského sna, ale hlavne zviditeľnenie slovenskej ki-

trvala cesta, na ktorej začiatku vznikla myšlienka vytvoriť takýto film a na jej konci je nominácia na Oscara?

Celková cesta k realizácii trvala päť rokov. Od prvého stretnutia s Jozefom Paštekom, ktorý nám ponúkol svoju spoluprácu na adaptácii Wetzlerovej knihy s názvom **Čo Dante nevidel**. Nasledovalo dlhé a namáhavé hľadanie

časná mafia v golieroch či klasickí zločinci?

Niekedy nás história poučí viac, než si sami myslíme. To, že sa niekto inak oblieka, ešte neznamená, že zmení svoje myslenie, návyky a ideológiu. A to by malo byť memento, aby sme boli stále v strehu a nedopustili, aby sa opakovala história, na ktorú nemôžeme byť hrdí.

Pripravený pre ľudí

Hundai i20 má inovatívny dizajn, prvotriedne asistenčné systémy a najkomplexnejšiu konektivitu vo svojej triede.

Nový Hyundai i20 je prvý model využívajúci dizajnový jazyk Sensuous Sportiness. Dizajnéri novej i20 zní-

žili strechu, vozidlo rozšírili, predĺžili rázvor a dopriali mu ostrejší vzhľad. Svetlá a maska sa teraz opticky spojili. Zadné svetlá sú prepojené LED pásikom.

Na palubnej doske je 10,25" dotyková obrazovka i digitálny pristrojový štít. Fajnsmekri ocenia Bose Premium Sound Systém.

Nebude chýbať motor

so 48 V mild-hybridným systémom. Základom je klasický 1,2 l benzínový motor MPI 62 kW (84 k). Moderný preplňovaný 1,0 l má dva varianty: 74 kW (100 k) a 88 kW (120 k). Nová hnacia jednotka znižuje emisie CO₂ vďaka 48 V mild-hybridnej technológii. Spaľovací motor pri tom dokáže spolupracovať so 7-stupňovou dvojspojko-

vou automatickou prevodovkou i so 6-stupňovým inteligentným manuálom iMT.

Hyundai i20 ponúkne bezdrôtové nabíjanie smartfónu, podporu pre Apple Car Play a Android Auto, tri USB

konektory či online plánovanie trasy. Funkcia Live Parking vodiča informuje o aktuálne voľných parkovacích miestach a cez aplikáciu môže komunikovať s autom aj na diaľku.

Buď príjemné teplo!

Sadnúť si ráno do auta, ktoré stálo v mraze nie je príjemné.

No aj správne kúrenie má svoje pravidlá. V novších automobiloch sa nebojte bezprostredne po naštartovaní zapnúť elektrické vyhrievanie sedadiel či volantu. Myslite však na to, že keď sa vzduch v kabíne zohreje je lepšie elektrické vyhrievanie vypnúť. Ako však dosiahnuť aby čo najskôr fúkal teplý vzduch? Čím rýchlejšie budete chcieť zahriať interiér, tým neskôr zahreje motor. Motor však najviac trpí práve počas zahrievania. Teplý vzduch

začne prúdiť až keď je zahriaty motor. Preto treba ovládačom stiahnuť teplotu na rozumnú úroveň a dopriať motoru ohrev. Benzínové motory začnú kúriť za pár minút, naftovým to trvá dlhšie. Niektoré autá už majú v systéme kúrenia výhrevné telesá ohrievajúce vzduch pre kabínu bez predĺžovania zahrievania motora. Mnohé nové dieselové motory majú dokonca elektrické výhrevné telesá zaradené priamo do okruhu tepelného manažmentu motora. Takéto sa oveľa rýchlejšie zahrievajú ako bežné dieselové motory.

Parížska noblesa

Citroën C4 je 10. generáciou komfortných hatchbackov s charakterom.

Má charakteristickú líniu, kolesá v rohoch, chrániče blatníkov, prahov a nárazníkov, úzke denné a netradičné zadné svetlá.

Vnútri dominuje horizontálne členená prístro-

jová doska, kvalitné materiály, precíznosť spracovania a kvalitné sedadlá. K dispozícii je 31 kombinácií exteriéru a 6 kombinácií interiéru.

Čisto elektrická verzia e-C4 využíva elektromotor 100 kW (136 k) a na jedno nabitie zvládne prejsť 350 km. V ponuke sú tiež benzínové motory PureTech 100 S&S až 155 S&S. Najslabší má 6-stupňovú manuálnu prevodovku, stredná PureTech

130 S&S má aj osemstupňový automat EAT8 a najsilnejší PureTech 155 S&S v sérii automatickú prevodovku EAT8. Naftové BlueHDi 110 sú so 6-stupňovým manuálom a BlueHDi 130 len s automatom EAT8.

Novinky

Vlajkonosič prémiovej značky

Najnovší Mercedes Triedy S má super technológie pre vodiča aj cestujúcich. Na palube je napr. päť obrazoviek komunikačného systému MBUX. Vďaka riadeniu zadnej nápravy je pocitovo v meste obratný ako kompaktné vozidlo. Neodvracia sa od dieselových, ani benzínových motorov. Cena sa začína na 104 400 €.

Ešte „šťavnatejšie“ SUV

Hyundai Tucson oznamuje ešte atraktívnejšiu verziu N Line. Označenie používa značka pre vstupnú úroveň do vysoko výkonného levelu N. Tucson N Line prinesie agresívne prvky vonkajšieho dizajnu, nové detaily interiéru a exkluzívnu výbavu aj farby. Reálne elegantná novinka dorazí na jar 2021.

Drsná americká raketa

RAM 1500 TRX je šialený americký pick-up, ktorý dokáže na stovku zrýchliť za 4,6 sekundy. Srdcom je kompresorom preplňovaný benzínový motor 6,2 V8 s výkonom 523 kW (712 k) a krútiacim momentom 880 Nm. Dosiahne maximálku 190 km/h. Samozrejme, bude poriadne šialený aj v teréne. Už sa chystá do Európy!

Levík na baterky

Peugeot e-208 je prvým elektromobilom Peugeotu a má slovenský rodný list.

Od konvenčných súrodencov sa opticky líši iba v detailoch. Mriežka na prednej maske má farbu ako zvyšok karosérie a na C-stĺpiku sa vyníma písmeno e. V interiéru sa zmeny sústreďujú na zobrazenie prístrojovej dosky a dotykového displeja, inak je všetko ako v ostatných modeloch

s automatickou prevodovkou. Peugeot 208, myslím teraz všeobecne, je postavený na podvozkovkej platforme, ktorá umožňuje, aby akumulátor mohol byť uložený v podlahe karosérie. To znamená vynikajúce rozloženie hmotnosti a nízke ťažisko. Napriek vyššej hmotnosti preto e-208 jazdí vynikajúco. A nielen podvozko, ale aj motoricky. Elektromotor má 100 kW a 260 Nm, z nuly na stovku to elektrická

208-ka dá za 8,1 sekundy... Akumulátor má kapacitu 50 kWh, z toho 45 reálne využiteľných, Peugeot deklaruje v štandardných podmienkach meracieho protokolu

dojazd 340 km. V zimných podmienkach to bude menej, ale Peugeot hrá s otvorenými kartami a otvorene hovorí o ročnom priemere 275 km.

Rubriku pripravuje **AUTO MAGAZÍN**, najčítanejší motoristický časopis na Slovensku

automagazin.sk

youtube | Auto magazín

facebook | automagazin.sk

instagram | automagazin.sk

auto
magazín

— INZERCIA —

Radost z Vianoc môže zahmlieť sivý zákal. V NeoVízii mu to nedovolí

Teší sa na ne snáď každý. Sú najkrajšími sviatkami v roku, plné pohody, dobrôt a rodinných stretnutí. Prípravy na Vianoce a ich prežívanie však ľuďom môže prekaziť sivý zákal.

Nepříjemné, ve-
kom podmienené
ochorenie, ktoré
môže viesť až k
slepote. „Mno-
ho pacientov
ma navštívilo
s príznak-
mi apatie.
Kvôli sivému
zákalu boli
obmedzovaní pri
činnostiach, ktoré

sú pre nás úplne bežné. Okolie pripisuje letargiu svojho príbuzného v mnohých prípadoch inej príčine. Pacient však často stráca energiu a chuť komunikovať, lebo jednoducho nevidí,“ prezradil MUDr. Radovan Piovarči, primár očnej kliniky NeoVízia, podľa ktorého je operácia sivého zákalu najčastejšie sa realizovanou operáciou na celom svete a u nás je hrazená všetkými poisťovňami. Čím skôr sa pre bezbolestné a bezpečné odstránenie sivého zákalu rozhodnete, tým lepšie. Už dávno totiž nemusí dozrieť na to, aby bol odstránený. Pre viac informácií navštívte www.neovizia.sk

V 30-tych rokoch minulého storočia, kedy sa dá o Bratislave hovoriť stále ešte ako aj o nemeckom meste, o čom svedčila prítomnosť početnej nemeckej menšiny starých Prešpurákov, vydalo vydavateľstvo Samuela Steinera útlú knižôčku Karola Benyovszkého „Mýticky starý Prešporok“. Nie je od vecí si v tejto knižke po rokoch zalistovať a prerozprávať staré príbehy.

O prešporskej čarodejnici

Na Františkánskom námestí, len zopár krokov od Strašidelného domu (Spukenhau) a Zeleného domu (Grünen-Stübl) stojí takzvaný starý dom (Alte Haus).

Jeho názov pochádza ešte z čias niekoľko storočí dozadu keď v tomto dome sídlila radnica, ktorá sa neskôr presťahovala do nového domu (Neue Haus). Ešte v XV. storočí sa v tomto dome nachádzali mestské úrady a kancelárie.

Dňa 4. októbra 1934 tu dokonca prebýval aj kráľ Žigmund. V jednej z dolných veľkých klenbových miestností sa v predminulom storočí odohral nasledovný príbeh.

Jeden mladý študent, ktorý sa pripravoval na štátne skúšky a býval v peknom byte v starom dome mal pocit, že počas toho ako sa večer učil počul vystupovať z hrubých múrov tiché lamentovanie odsúdeného na smrť. Jedného dňa bol to taký studený upršaný májový deň, keď sa mu už olej v jeho olejovej lampe chýlil pomaly ku koncu a lampa už skoro nehorela, zbadal

medzi dverami svojej izby príznak. Bolo to zjavenie jemnej ženy pôsobiacej nezvyčajnou harmóniou. Jej hodvábné šaty v staromódnom strihu sa vlnili na jej tele. Skoro nepočujúcim krokom sa približovala k jeho písaciemu stolu. Bolestivým výrazom tváre s hnedými vlasmi, trochu väčšími ústami a dvomi tmavými očami sa zadívala na študenta.

A v tom znedazdajky začal príznak rozprávať svoj príbeh. „Pred štvrt tisíc ročím ma vytrhli z tejto izby z náručia môjho milovaného muža. Podrobili ma trýznivým otázkam. Tvrdé päsťe kata doudierali moje telo, tak dlho až som na mučidlách na všetko na čo sa ma opýtali odvetila áno a amen. Potom ma na kare odviezli na popravisko, ktoré sa nachádza vedľa Korytnačieho jazera. Zbytočné boli moje prosby k milostivej Matke Božej, zbytočné moje uisťovanie, že som ešte mladá za čerstva v manželskom šťastí. Všetko zbytočné. Drsné ruky ma pritlačili k holému drevenému brvnu, hustý dym rozleptával moje oči, horúce ohnivé jazyky za-

čali páliť moje končatiny, keď tu vrecko s pušným prachom a obrovský plameň ukončilo moje trápenie a môj život... a ja som bola taká mladá a šťastná a predsa mi nebolo dopriate života.“

Dve veľké slzy stekali pomaly po jej lícach, no v zápätí sa na jej tvári vyčaril veľký úsmev a ticho pozdvihla svoj ukazovák.

„Dnes takto o rok prídem znova a keď ma máš rád ostanem pri tebe aj ďalších 25 rokov...“

Príznak zmizol ale ako predpovedal o rok na deň presne sa zjavil opäť. Študent ktorý medzičasom doštudoval, spoznal v zime rozkošné dievča, z ktorého mal pocit, že jej jemnú tvár predsa už niekde videl. Presne rok po zjavení si ju

priviedol domov ako milovanú ženu a zrazu si uvedomil neskutočnú pohodu s fantómom zo zjavenia. Keď jej o zážitku rozpovedal, ostal prekvapený, keď sa od svojej ženy dozvedel, že v ich rodine sa traduje sága o žene v ich rode, ktorá bola začiatkom XVII. storočia upálená ako čarodejnica.

Roky prešli a manželia boli veľmi šťastní. Prišiel deň výročia striebornej svadby. Večer sa chystali na oslavu na Železnú studničku (Eisenbründl), kočiar už čakal pred bránou. Žena sa ešte chystala vo svojej izbe na večer. Na to sa z izby ozval šialený krik ženy. Jej muž vtrhol do miestnosti a uvidel svoju ženu, ktorej horeli vlasy poliate liehom z liehovej lampy. Všetky snahy vyšli na vnívoč a žena v nevysloviteľných bolestiach ešte pred polnocou umrela presne ako voľakedy iná žena z jej rodu.

A bola s ním presne 25 rokov ako znela predpoveď...

Z nemčiny voľne
prerozprával
Sven Šovčík

NOVINKA

SUISSE

V našej ponuke,
pre Vás
Švajčiarske
sladkosti

Vaša darčeková predajňa

DELIKATESO

www.delikateso.sk

A large bottle of Gosset Champagne stands in a snowy landscape. The bottle is dark with a red label that reads "GOSSET CHAMPAGNE BRUT GRANDE RÉSERVE". Next to it is a flute glass filled with sparkling champagne. In the background, there is a wooden chalet with balconies and a pair of red skis stuck in the snow. The sky is clear blue.

Vaša darčeková predajňa

DELIKATESO

www.delikateso.sk